

Juho Saros

TURVALLISUUSHALLINTO VEIKKAUSLIIGAN JALKAPALLO-OTTELUSSA – MITÄ JA MIKSI?

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Huhtikuu 2021

TIIVISTELMÄ

SAROS, JUHO: Turvallisuushallinto Veikkausliigan jalkapallo-ottelussa, mitä ja miksi?

Kandidaattiseminaari -tutkielma 2021

Tampereen yliopisto

Hallintotieteiden tutkinto-ohjelma

Huhtikuu 2021

Tutkimuksessa on tarkoituksena selvittää turvallisuuteen liittyvän hallinnon ongelmia jalkapallo-otteluiden kontekstissa. Jalkapallo-otteluihin liittyvät järjestyshäiriöt ovat ajankohtainen puheenaihe. Yleensä järjestyshäiriöt ovat pieniä, mutta aihe on politisoitunut ja ilmiötä pidetään uhkana yleisötapahtumien yleiselle järjestykselle. Veikkausliiga on suomalaisen jalkapalloilun ylin taso ja sen joukkueilla on lakisääteinen vastuu yleisötapahtumistaan, ja näihin tapahtumiin liittyviin turvallisuusuhkiin on reagoitava. Tutkimuskysymyksenä on, miten Veikkausliigassa johdetaan otteluturvallisuutta.

Tutkimuksen aineistona oli neljä puolistrukturoitua haastattelua, joista kolme nauhoitettiin ja litteroitiin. Haastateltavat oli valittu Suomen Palloliitosta, Veikkausliigaseurasta ja yksityisestä turvallisuusalan yrityksestä. Haastatellut toimivat tehtävissä, joissa he ovat vastuussa otteluturvallisuudesta. Aineisto analysoitiin taulukoimalla haastattelut ja keskittymällä siihen, mistä haastateltava puhuu, kun hän puhuu jalkapallo-ottelun turvallisuustoimista.

Keskeisenä tuloksena tutkimuksessa oli, että Suomessa otteluiden turvallisuuteen on kiinnitetty paljon huomiota. Veikkausliigassa kannattajaryhmien järjestyshäiriöt ovat pieniä. Suuremmat ongelmat liittyvän verkostoitumiseen ja yhteistyön puutteeseen. Eri tahojen välinen vuoropuhelu turvallisuusasioissa on tärkein tapa kehittää yleisötapahtumaa ja sen turvallisuutta. Tulosten perusteella voi päätellä, että ilmiötä on hyvä tutkia jatkossa monesta eri näkökulmasta. Vastakkainasettelua viranomaisten, seuraorganisaatioiden ja kannattajaryhmien välillä on vähennettävä.

Avainsanat: Veikkausliiga, johtaminen, turvallisuus, turvallistaminen, jalkapallo

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUSASETELMA	3
2.1 Seuratoiminta ja turvallisuus	3
2.2 Tapaus Veikkausliiga	5
3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
3.1 Johtaminen.....	6
3.2 Turvallisuusteoria ja turvallistaminen	7
3.2 Verkostoituminen	9
4 TUTKIMUSMENETELMÄT	13
4.1 Tutkimustyyppi.....	13
4.2 Tutkimusstrategia	13
4.3 Tutkimuksen tarkoitus	14
5 TULOKSET	17
5.1 Seuran turvallisuuspäällikön näkökulma.....	17
5.1.1 Yleisö ja kannattajat	17
5.1.2 Kannattajaryhmien väliset jännitteet	18
5.1.3 Suomen Palloliiton ohjeet ja rakenteellinen turvallisuus.....	19
5.1.4 Esimerkkejä uhkatilanteista ja huomioita seuratasolta	21
5.2 Palloliiton eli kattojärjestön näkökulma	25
5.2.1 SLO-toiminta.....	25
5.2.2 Rakenteellinen turvallisuus.....	26
5.2.3 Palloliitto ja turvallisuuden varmistaminen	27
5.3 Yksityisen turvallisuusalan toimijan näkökulma.....	29
5.3.1 Turvallinen jalkapallo-ottelu	29
5.3.2 Seurojen välinen kehittyvä yhteistyö.....	31
5.4 Haastatteluiden yhteenveto.....	33
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
LÄHTEET	41
LIITTEET	44
LIITE 1	44
LIITE 2	45

1 JOHDANTO

Hallintotieteellinen tutkimus liittyy kaikkeen yhteiskunnalliseen toimintaan. Hallinnon avulla voimme jäsentää, organisoida ja hallita jotain sellaista ilmiötä, joka tuntuu ongelmalliselta sekä vaikeasti hahmotettavalta. Tämä tutkimus käsittelee urheiluseurojen järjestämien yleisötapahtumien turvallistamisen hallintoa. Tutkimuksen esimerkkitapauksena on Veikkausliiga, joka on Suomessa jalkapallon ylin kansallinen taso. Keskityn tutkimuksessa urheilujohtamiseen, turvallistamiseen, ottelutapahtumien hallintoon ja erilaisten toimijoiden yhteistoiminnan ongelmiin.

Tutkimus liittyy globaaliin ilmiöön ja urheilulajiin, jalkapalloon. Jalkapallo-otteluihin liittyy monia erilaisia kiinnostavia hallinnollisia elementtejä, mutta tässä tutkimuksessa keskityn jalkapallo-otteluun yleisötapahtumana. Yleisötapahtumien järjestäminen turvallisesti on aina tapahtuman järjestäjän vastuulla (Kokoontumislaki 17:1). Samalla myös julkisen vallan, eli ensisijaisesti poliisivirkamiesten, on varmistettava oikeus kokoontua rauhanomaisesti ja ketään syrjimättä (Kokoontumislaki 3:1).

Yleisötilaisuuksien, kuten jalkapallo-otteluiden, järjestämiseen liittyy turvallisuusriskejä. Yksi näistä riskeistä on häiriökäyttäytyminen. Häiriökäyttäytymistä jalkapallo-otteluissa esiintyy monesti yksittäisen humaltuneen katsojan toimesta. Käyttäytymismalleissa on kuitenkin kollektiivisuutta etenkin eri kannattajaryhmien kesken. Kannattajaryhmät ovat joukkueita kannustavia epävirallisia ryhmiä, jotka ottelun aikana muun muassa huudoin ja taputuksin koettavat vaikuttaa jalkapallokentällä tapahtuviin ottelun käännteisiin. Erityisesti jalkapallossa kannattajaryhmät ovat aiheuttaneet monia ongelmia eri puolilla maailmaa. Suurin haaste kannattajaryhmien toiminnassa on väkivaltaisuus ryhmien välillä, jossa sivulliset ihmiset joutuvat kärsimään seurauksista. (Paasonen 2013, 7)

Keski-Euroopassa jalkapallo on kaikista urheilulajeista suurin, kun mittarina on ottelutapahtumien katsojamäärät. Euroopassa jalkapallo-otteluun liittyvästä väkivallasta ja sen kitkemisestä on puhuttu jo sadan vuoden ajan. Vasta viimeisen vuosikymmenen aikana ilmiö on nostanut päätään Suomessa, vaikka naapurimaa Ruotsissa kannattajien aiheuttamat lieveilmiöt ovat olleet pitkään isoja asioita.

Aihe on minulle henkilökohtaisesti tuttu, ja olen nähnyt läheltä kannattajatoimintaa juuri jalkapallon osalta. Kiinnostuin siitä, miten ilmiön uutisointi suomalaisessa mediassa luo tiettyä imagoa jalkapallokannattajista. On totta, että kannattajaryhmien järjestyshäiriöt ovat uhka turvalliselle ottelutapahtumalla etenkin yleiseurooppalaisessa kontekstissa. Kokemuksieni mukaan suomalaiset kannattajaryhmät ovat kuitenkin lukumääräisesti hyvin pieniä verrattaessa muiden maiden vastaaviin ryhmiin.

Häiriökäyttäytymistä jalkapallo-otteluihin liittyen kutsutaan jalkapallohuliganismiksi. Se juontaa juurensa 1800-luvun lopun Lontooseen, jossa Houlihanin perhe tappeli kannattamansa jalkapallojoukkueen puolesta. Jalkapallohuliganismi on kiinnostava käsite, joka sisältää erilaisia ennako-oletuksia. Ilmiönä se on vaikeasti selitettävissä, koska aiheeseen liittyy monta erilaista tasoa ja jännitettä, jotka ovat muodostuneet viimeisen sadan vuoden aikana. Paasonen (2013, 7) toteaa, että jalkapallohuliganismi on poliitikkojen ja median luoma konstruktio, epätarkka kuvaus jostain suuresta jalkapalloon liittyvästä. Halusin selvittää, miten tämän kaltaiseen ilmiöön reagoidaan erilaisten jalkapallotoimijoiden toimesta Suomessa.

Aihe on hallintotieteellisestä näkökulmasta kiinnostava. Ilmiössä on vastakkain institutionaalisia voimia, organisaatioita, jotka ovat samasta asiasta täysin eri mieltä. Suomalaisen urheiluorganisaatioiden kokonaisuus on ”himmeli”, jossa toimijoiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen on hankalaa (Itani & Tienari 2020, 96).

Tutkimus toteutettiin aineistolähtöisesti. Aineisto kerätiin haastatteluilla, jotka nauhoitettiin ja litteroitiin. Käyn ensin läpi ilmiön muutoksen pienestä lieveilmiöstä yhteiskunnalliseksi ongelmaksi. Tämän jälkeen avaan tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen, joka painottuu laajaan turvallisuusteoriaan ja turvallisuuteen liittyviin käsitteisiin. Haastatteluiden avulla liitän jalkapallotoimijoiden näkökulmia osaksi tuloksia. Lopuksi analysoin tulokset ja esitän johtopäätökseni sekä arvioni ilmiön tulevaisuudesta Suomessa. Johtopäätöksistä selviää, että aiheeseen liittyvää tutkimusta on syytä jatkaa monella tavalla.

2 TUTKIMUSASETELMA

2.1 Seuratoiminta ja turvallisuus

Tutkimus käsittelee eri tahojen näkökulmaa asiaan, jossa kaikilla kuitenkin on sama tavoite: turvallisen yleisötapahtuman järjestäminen. Yleisessä keskustelussa on huomattavasti lisääntynyt pelko ilmiöstä nimeltä jalkapallohuliganismi. Suureksi turvallisuushaksi ja jopa terrorismiin verrattu ilmiö on Suomessa pitkälti harmaata aluetta tutkimuksen osalta. Tämä johtaa siihen, että esimerkiksi viranomaisilla, yksityisen puolen edustajilla ja yksityishenkilöillä on asiasta hyvin erilaiset mielipiteet.

1980-luvulla taloudellinen kasvu ja etenkin nuorten miesten parantunut sosioekonominen asema loi kilpailua siitä, kuka pukeutuu parhaiten kannattamansa joukkueen väreihin merkkivaatteilla ja kaulahuiveilla. Eriväriset vaatteet ja toisen joukkueen taakse ryhmittynyt joukko nuoria, yleensä miehiä, sai aikaan tappeluita ja väkivallan uhkaa jalkapallo-otteluiden ympärille. (Redhead & McLaughlin 1985, 227).

Kannattajien ultrakulttuuria, niin kutsuttua ultrakannattamista tutkitaan esimerkiksi jalkapallo-otteluiden turvallisuuden parantamiseksi. Syitä aggressiiviselle ultrakannattamiselle on haettava poikkitieteellisin keinoin. Esimerkiksi uskontososiologian ja urheilusosiologian näkökulmista voimme ymmärtää syitä sille, miksi oman joukkueen kannattaminen on niin tärkeää. (kts. Niemelä 2019 ja Giulianotti et al. 1994).

Kannattajaryhmien toiminta nostaa päätään myös Suomessa. Eräänlaisena käännekohtana kannattajakulttuurin huomioimisessa oli Helsingin paikallisotteluiden alkaminen kaudella 2015, kun HIFK nousi Veikkausliigaan. Tämän takia HJK ja HIFK, kaksi helsinkiläistä jalkapallojoukkuetta, pelasivat vastakkain korkeimmalla sarjatasolla Suomessa 43 vuoden tauon jälkeen. Molemmilla seuroilla on omat suuret kannattajajoukkonsa, ja keskinäisissä otteluissa, Stadin derbyissä, turvallisuuteen varaudutaan aivan eri tavalla kuin mihinkään muihin otteluihin Suomessa. Tämä voidaan nähdä viheliäisenä ongelmana, jota on vaikea ennustaa ja turvallistaa. Veikkausliigassa ilmiöön on alettu kiinnittämään huomiota Stadin derbyjen alettua. HIFK:n kannattajat, Stadin Kingit, ovat epävirallisesti suurin yksittäinen kannattajaryhmä Suomessa.

Vuoden 2019 aikana muun muassa Suomen Cupin loppuottelussa Maarianhaminassa oli välikohtaus järjestyksenvalvojien ja kannattajien välillä (Yle Urheilu 2019a). Ottelun päätyttyä muutama Tampereen Ilveksen kannattaja koitti juosta kentälle, koska Ilves voitti ottelun. Kentän valtaaminen on symbolinen ele, jolla on pitkät perinteet jalkapallon historiassa. Järjestyksenvalvojat taltuttivat tilanteen rajuja voimakeinoja käyttäen, jolloin esimerkiksi tilanteen ulkopuoliset katsojat joutuivat altistuneiksi kaasusumuttimien kaasulle. Välikohtaus aiheutti paljon keskustelua sekä kannattajien että järjestyksenvalvojien toimintaan liittyen. Olin itse paikalla Maarianhaminassa, ja omakohtaisen kokemukseni mukaan järjestyksenvalvojilla ei ollut tietoa siitä, kuinka jalkapallokannattajien käytökseen tulee reagoida. Monet paikalla olleet kannattajat tekivät asiasta rikosilmoituksen. Kyseistä tapausta pohti kolumnissaan muun muassa toimittaja Johanna Nordling. (Nordling, 2019)

Samankaltaiseen ongelmaan Palloliitto varautui marraskuussa 2019, kun Suomi varmisti paikan kesän 2020 jalkapallon Euroopan mestaruuskisoihin. Tällä kertaa järjestyksenvalvojia oli ohjeistettu niin, että kannattajat pääsivät kentälle ottelun jälkeen, jos kentälle ryntäävä väkijoukko ei ole estettävissä. Tämä oli ratkaisu, jossa Suomen Palloliitto oli luultavasti ottanut oppia järjestyksenvalvojien ohjeistamisesta Maarianhaminan tapauksen pohjalta. (Yle Urheilu 2019b).

Veikkausliigan ottelutapahtumien turvallisuuteen liittyvän verkostoitumisen ja organisoitumisen eteen on viime vuosina tehty paljon työtä. Suurena ongelmana on ollut yhteistyön puute. Ottelutapahtumien turvallisuudesta vastaa säädösperusteisesti aina ottelun järjestäjä. On kuitenkin huomattu, että ottelun järjestäjää helpottaa huomattavasti turvallisuuskokonaisuuden hallinta, kun esimerkiksi viranomaiset ja Suomen Palloliitto ovat aktiivisesti vuorovaikutuksessa ottelun järjestäjän kanssa.

2.2 Tapaus Veikkausliiga

Veikkausliiga on tehnyt viime vuosina muutoksia muun muassa ottelulipun ostamisen ehtoihin. Uudet säännöt velvoittavat lipunostajaa sitoutumaan järjestyssääntöihin katsomossa. Porttikiellon mahdollistamista suomalaisessa urheilussa on tutkittu Paasosen ja Aaltosen toimesta (2017). Tämäkin esimerkki konkretisoi ympäristöä, johon urheilujohtajan on sopeuduttava. Proaktiiviseen ja hyvään johtamiseen on liitettävä muun muassa lainopillista tietoa, turvallisuustietoa ja kansainvälisien ennakkotapausten seuraamista.

Joonas Kettusen pro-gradu tutkielmasta (2015) huomaa esimerkiksi sen, miten poliisiviranomainen on ennen toiminut täysin erillisenä toimijana jalkapallo-ottelun kannattajaryhmiin nähden. Tutkielma käsittelee kulttuurin vastahegemonista olemusta esimerkiksi Suomen Palloliittoa ja viranomaisia kohtaan. Tutkielmassa käy myös hyvin selväksi suomalaisen kannattajakulttuurin erot muuhun Eurooppaan verrattaessa. Tutkimus asettelee vastakkain kannattajien luoman tunnelman osana ottelua ja viranomaisten huolen tapahtumien turvallisuudesta.

Tutkielmassa lainataan Suomen kaikkien aikojen parasta jalkapalloilijaa Jari Litmasta: ”Ero Ajaxin (hollantilainen jalkapalloseura) faneilla ja suomalaisilla on suuri. Ajax-fanit eläytyvät otteluun, Ajaxilla on todellisia kannattajia, Suomessa ei ole oikeastaan muita kuin jalkapallon katsojia. Ajax-fani pukeutuu pelipaitaan ja huutaa ja laulaa joukkueelleen. Suomessa mennään jalkapallo-otteluun kuin elokuvaan. Jos joku huutaa ja laulaa, poliisi heittää hänet heti ulos. Jos joku aloittaa kannatuslaulun, ihmiset ajattelevat, että katsomossa on joku sekopää.” (Kettunen 2015, 4; Eskola 1998, 150.)

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1 Johtaminen

Tutkimuksen keskeisimmät käsitteet ovat laaja turvallisuusteoria, turvallistaminen, verkostoituminen ja johtaminen. Turvallisuus on käsitteenä hyvin monimuotoinen. Kapea turvallisuuskäsitys on yleensä rajattu valtioon kohdistuviin uhkakuviin. Kun tässä tutkimuksessa käytetään sanaa turvallisuus, niin se tarkoittaa laajan turvallisuuden käsitettä. Laaja turvallisuus voi koskea mitä tahansa ei-sotilaallista uhkaa. Tässä tapauksessa turvallisuudella tarkoitetaan jalkapallo-otteluun yhdistettyjä turvallisuushkia. (Palonen 2010, 13)

Seuraurheilun toimintatavat ja toimintaympäristöt ovat muuttuneet paljon kymmenessä vuodessa. Esimerkiksi Veikkausliiga on liiketoimintaa. Sen on kehitettävä bisnestä samalla kuin se on osa hyvinvointi- ja terveyssektoria yhteiskunnassamme. Jalkapallotoimijat saavat julkista rahoitusta ja sitä ohjaavat yleiset turvallisuussäädökset. Seurojen tapahtumien järjestämisessä on otettava huomioon sekä seurojen sisäiset että ulkoiset toimijat ja osallistujat.

Yksi osa Veikkausliigaseuran johtamista on turvallisuuden huomioon otto sekä johtaminen. Veikkausliigan otteluiden järjestävänä tahona on aina kotijoukkue. Järjestäjän on noudatettava Suomen Palloliitto ry:n, suomalaisen jalkapallon kattojärjestön, määrittämiä säädösperustaisia turvallisuusmääräyksiä (palloliitto.fi 2020). Nämä määräykset pohjautuvat kokoontumislain 1:3 ja 1:4 määrittelyyn siitä, että yleinen kokous ja yleisötilaisuus on järjestettävä rauhanomaisesti sekä osanottajien tai sivullisten turvallisuutta vaarantamatta ja heidän oikeuksiaan loukkaamatta.

Veikkausliigaottelun turvallisuuden johtaminen eräänlaista tasapainottelua erilaisten muuttujien välimaastossa. Veikkausliigaseuran on tavoiteltava ottelun yleisömäärän maksimikapasiteettia. Toisin sanoen stadionille on saatava niin paljon ihmisiä kuin vain mahdollista ottelutapahtumaa seuramaan. Monelle Veikkausliigaseuralle suurin tulonlähde on otteluista saatavat lipputulot (Vuorinen & Arceusz 2013, 13).

Toisaalta suuremmat yleisömäärät lisäävät turvallisuusuhkia. Veikkausliigaseuralle voi olla sekä taloudellisesti että imagon puolesta tappiollista, jos suuret yleisömäärät aiheuttavat järjestyshäiriöitä. Esimerkiksi Helsingin paikallisottelut HIFK:n ja HJK:n välillä ovat taloudellisesti tuottoisia, koska missään muussa Veikkausliigaottelussa ei käy yhtä paljon katsojia. Seurat ovat kuitenkin saaneet kolhuja imagoonsa otteluissa esiintyvien järjestyshäiriöiden vuoksi ja sakkoja Suomen Palloliitolta turvallisuusmääräysten rikkomisen vuoksi (Helsingin Sanomat 2017).

Palloliiton turvallisuusmääräysten luvussa kolme selitetään hyvin tarkasti turvallisuudesta vastuussa olevat tahot sekä liiton että seurojen osalta. Luvussa määrätään myös, että ottelusta on ilmoitettava poliisiviranomaiselle, ellei ottelun luonne ole sellainen, että esimerkiksi järjestyksenvalvoja ei tarvita. Käytännössä jokainen Veikkausliigan ottelu kerää ympärilleen monta eri tahoa ja viestijää vastaamaan turvallisuudesta.

Silti Veikkausliigaseurojen toiminta viittaa siihen, että turvallisuuden eteen panostetaan koko ajan enemmän. Jokainen ottelu on oma turvallisuuskokonaisuutensa, jonka turvallisuus on varmistettava verkostomaisella toiminnalla. Verkostomaista toimintaa vaaditaan, koska otteluiden turvallisuusympäristö muuttuu, ja esimerkiksi turvallisuusmääräyksiä on tästä syystä Palloliiton päivitettävä joka vuosi. Toiminnan on kehityttävä yhteistyön kautta. Tutkimuksen seuraavat luvut osoittavat, että esimerkiksi viranomaisten toiminta vain omana yksikkönään ilman verkostoitumista on ottelutapahtumien osalta jo mahdotonta.

3.2 Turvallisuusteoria ja turvallistaminen

Kööpenhaminan koulukunta koostuu Kööpenhaminan rauhan- ja konfliktitutkimuskeskuksen tutkijoiden näkemyksistä koskien laajaa turvallisuusteoriaa. Koulukunta perustuu turvallistamisen, turvallisuuskompleksin ja turvallisuuden viiden sektorin teorioiden tutkimukseen. Kööpenhaminan koulukunnalle on olennaista sosiaalisen konstruktivismin lähtökohta tutkimuksessa. Konstruktivismilla viitataan todellisuuden sosiaaliseen rakentumiseen esimerkiksi historiallisen ja kulttuuristen kontekstin kautta. Turvallisuusuhkien mittaaminen ei välttämättä tapahdu objektiivisesti, vaan turvallistaminen on intersubjektiivinen prosessi, jossa yksilöt kokevat uhan eri tavoin. (Palonen 2010, 53 ja 58-59)

Näin ollen tutkitut turvallisuusuhat ovat subjektiivisesti kerrottuja, mutta yhteisesti analyysin avulla yhteisiksi todennettuja ja määriteltyjä turvallisuusuhkia. Koska tutkimusta käsitellään laajan turvallisuusteorian kautta, niin jalkapallo-ottelu voidaan turvallistaa. Turvallistamisessa esitetty asia ei ole välttämättä todellinen uhka, mutta se esitellään uhkakuvana (Buzan, Waever & de Wilde 1998, 21-25 ja 30.) Jonkin asian esittäminen turvallisuushaksi ei riitä, vaan oleellista on muiden hyväksyntä turvallisuusehdotukselle. Tämän vuoksi turvallistamisesitykset eivät aina onnistu. Aiempi tutkimus ja laadullinen aineisto kuitenkin osoittavat, että verkostoyhteistyöllä Veikkausliigan otteluiden turvallistamisen eteen tehdään paljon työtä.

Kööpenhaminan koulukunta jakaa laajan turvallisuuskäsityksen mukaan turvallisuuden käsitteen viiteen eri sektoriin: sotilaalliseen, ympäristölliseen, taloudelliseen, yhteisölliseen ja poliittiseen. Tämän tutkimuksen turvallisuuden sektori on yhteisöllinen turvallisuus.

Etenkin Barry Buzan ja Ole Waever olivat pioneereja turvallisuuden viitekehyksien muodostamisessa Kööpenhaminan koulukunnassa. Nämä viitekehykset pitävät sisällä turvallisuuden eri tasoja, joihin voidaan lukea mukaan myös jalkapallo-ottelut. Jalkapallo-otteluiden turvallisuutta voidaan kuvata yhteisöllisen sektorin alaiseksi, ryhmien identiteettiin vahvasti perustuvaksi ja eri tahojen legitimoimaksi uhaksi.

Buzanin ja Waeverin taulokoinnista turvallisuuden sektoreihin liittyen voi erottaa erilaisia tasoja (taulukko 1). Näin on mahdollista irrottaa isosta turvallisuuskuvasta tarkka taso, jossa toimitaan tutkittavan ilmiön suhteen. Tällä voidaan myös perustella aiheen ympärille muodostuva turvallistaminen;

Ilmiö on yhteiskunnallisessa kontekstissa hyväksytty turvallisuushaksi, ja sille löytyy teoreettista tukea turvallisuuden sektoriajattelun kautta.

Avaan seuraavaksi turvallisuus -termiä ja sen tasoja. On tarkasteltava miten, turvallisuutta on tutkittu aiemmin ja miten se liittyy urheiluun sekä johtamiseen. ”Turvallisuus” -termin käyttö on hankalaa tutkimusta tehdessä. Turvallisuus käsittää todella laaja-alaisen aihealueen.

Englanninkielinen tutkimus pyrkii erottamaan toisistaan käsitteet safety ja security. Tätä erottelua ei kuitenkaan suomen kielen termissä *turvallisuus* ole. Ei ole mahdollista tutkia turvallisuutta yleisellä

tasolla, koska termiin kuuluu lukemattomia erilaisia yhteyksiä ja tasoja (Heinonen, Keinänen & Paasonen 2013, 7). Esimerkiksi politiikassa puhutaan silti turvallisuuden merkityksestä, mutta ei eritellä eri tasoja toisistaan. Tämä johtaa usein siihen, että joitakin turvallisuuden osa-alueita vähätellään, kun taas joitakin uhkia korostetaan liikaa niiden todelliseen vaaraan verrattuna. Hyvä esimerkki tästä on Suomessa tapahtuva jalkapallo-otteluihin liittyvä kannattajatoiminta.

Turvallisuus vaikuttaa yhteiskunnan kaikkeen toimintaan ja on läsnä jokaisen ihmisen elämässä. Turvallisuutta tutkitaan kuitenkin liikaa kokonaisvaltaisoin tavoittein. Tutkimus painottuu etenkin organisaatiotasolle, ja organisaatioiden turvallisuustutkimus harvemmin perustuu teorioihin. Organisaatioiden turvallisuusasiantuntijat tavoittelevat yleensä kokonaisvaltaista turvallisuuden hallintaa. Näin ollen pienempien ilmiöiden tieteelliselle tutkimukselle ei jää paljoakaan aikaa tai arvoa yleisellä tasolla. Suomessa tilanne on huolestuttava siksi, että turvallisuuskuva painotetaan yleiselle länsimaiselle tasolle, vaikka tilanne on täällä täysin erilainen. Tieteen ja politiikan suhteen on muututtava turvallisuutta käsiteltäessä. (Heinonen et. al 2013, 10).

Jalkapallokannattajien turvallisuusnäkökulmaa on tutkittu enemmänkin sosiologian kautta kuin itse turvallisuuden viitekehyksessä. Tämän takia oletukset jalkapallokannattajien toiminnasta perustuvat joko väärään tutkimustietoon tai yleismaailmalliseen turvallisuustutkimukseen, jossa oletetaan asian olevan suurempi uhka kuin todellisuudessa se on.

3.2 Verkostoituminen

Jalkapallon Veikkausliigan seurat, kuten useimmat urheiluseurat ovat organisaatioteorioiden näkökulmasta kiinnostavia. Ne muistuttavat voittoa tuottamattomia organisaatioita, ja niissä on sosiaalisten organisaatioiden sekä palveluorganisaatioiden elementtejä. Seurat käyttävät osin julkista rahoitusta. Seurojen Veikkausliigaan liittyvä toiminta on kuitenkin myös liiketoiminnallista, ja useimmille seuroille suurin tulonlähde on otteluista saatavat lipputulot. Veikkausliigaseuroja voidaan tarkastella usean eri organisaatiotyypin näkökulma.

Avoimen järjestelmän teoria (MacIntosh & Burton 2019, 8) kuvaa organisaatioiden ja ympäristön suhdetta. Avoimen järjestelmän teorian mukaa organisaatio saa resurssia ulkopuolelta (inputs),

muokkaa vaikutteet oman toimintansa tarpeiden mukaisiksi arvoiksi, tuotoksiksi tai toiminnaksi (throughputs) ja välittää ne ympäristöön tuloksina (outputs). (MacIntosh & Burton 2019, 8)

Urheiluseuroja voi näin ollen pitää kompleksisina avoimina organisaatioina. Niiden toimintaan vaikuttavat ohjaavat säädökset ja sidosryhmät ja ympäristö. Sidosryhmiä ovat urheilijat, seurojen työntekijät, julkinen sektori, rahoittajat ja yleisö. Urheiluseurojen tulokset ovat taloudellisia ja aineettomia. Aineettomiin tuloksiin voidaan lukea hyvinvointi, terveys ja elämykset.

Johansonin (2016) mukaan verkostoja voi hallita tunnistamalla niiden piirteitä. Verkostoihin kuuluu vähintään kolme jäsentä ja verkostot eivät ole oikeudellisia organisaatioita. Hallinnan kannalta mielenkiintoiset verkostot ovat tavoitteellisia ja verkostoja voidaan hallita eri tavoin. Hallinnan tavoilla on omat tuloksellisuuden edellytyksensä.

Johtaminen jalkapallon Veikkausliigajoukkueessa tapahtuu verkostomaisessa ympäristössä. Tällaisessa ympäristössä sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät vaikuttavat johtamiseen. Tässä työssä johtamisen käsitteellä tarkoitetaan Veikkausliigajoukkueen toimintaympäristölle tyypillistä verkostomaisessa ympäristössä tapahtuvaa toiminnan ohjausta.

Joissakin organisaatioissa resurssi-tuotos-tulos voidaan kuvata selkeänä ja lineaarisena. Urheiluseuroilla ja siten myös tämän tutkimuksen kohteena olevilla jalkapalloliigan seuroilla avoin ja kompleksinen organisaatio näkyy vaikeammin havaittavana. Urheiluseuroilla siirtyminen lineaarisesti resurssista tuloksiin on vaikeammin hahmotettavissa. Urheilukilpailun tulos on ennustamaton. Johtajat, pelaajat tai fanit eivät voi tietää kilpailun tai pelin lopputulosta etukäteen. Vaikka organisaation -seuran- tavoite on saavuttaa voitto, tulostavoitteen saavuttamiseksi voi tehdä työtä, mutta prosessi ei ole lineaarinen. (MacIntosh & Burton 2019, 9)

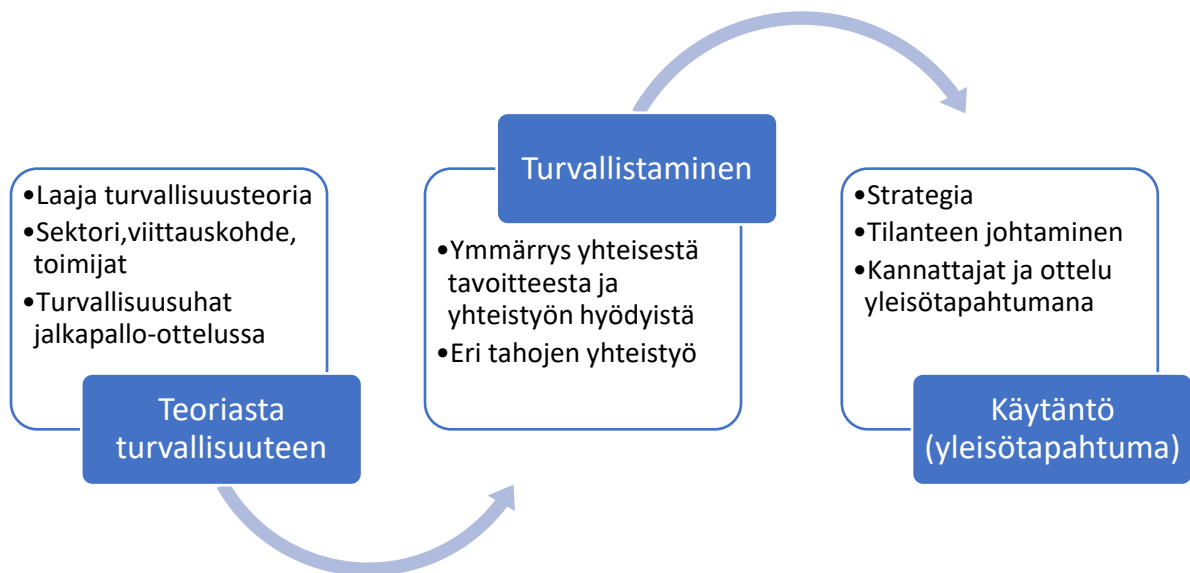
Urheiluseurojen ymmärtäminen avoimina organisaatioina auttaa ymmärtämään niiden toimintatapoja. Seurojen toimintaan vaikuttavat ulkoiset sidosryhmät: media, kannattajat, vastustajat. Seuratoiminnan johtamisessa täytyy huomioida monia ulkoisia tekijöitä. Seurojen toiminnan rajat ovat epämääräisiä ja häilyviä ja se on otettava huomioon kaikessa seurojen johtamisessa. Ulkoisten

toimijoiden toiminnan ymmärtäminen ja ohjaus on osa urheiluseuran johtamista. (MacIntosh & Burton 2019, 9.)

Näin voimme yhdistää erilaiset turvallisuustoimijat toisiinsa jalkapallo-ottelun kontekstissa. Urheilujohtamisen verkostoihin kuuluu toiminta esimerkiksi turvallisuustoimijoiden kanssa, koska avoimet organisaatiot ovat yhteydessä ulkoisiin sidosryhmiin, kuten kannattajiin ja viranomaisiin. Urheiluorganisaatiot, Veikkausliigaseurat, ovat hankalassa välikädessä. Seurojen pitäisi miellyttää viranomaisia ja turvallisuustoimijoita, samalla pitäen huolta maksavien asiakkaiden (mm. kannattajaryhmät) viihtyisyydestä ja yhdenvertaisesta kohtelusta.

TURVALLISUUDEN SEKTORI	TURVALLISUUDEN VIITTAUSKOHDE	TURVALLISTAVAT TOIMIJAT
Yhteisöllinen Urheiluorganisaatiot	Valtiot ja ryhmien identiteetit (heimot, klaanit, kansat, sosiaaliset liikkeet) Yleisö, kannattajaryhmät	Valtiot ja ryhmät Poliisi, muut viranomaiset, kannattajat, Veikkausliigaseurat, yksityiset turvallisuusorganisaatiot

Taulukko 1. Turvallisuuden sektorijaottelu (Palonen 2010, 66; Buzan et al. 1998, 49-161)

Kuvio 1. Välivaiheet laajasta turvallisuusteoriasta käytäntöön.

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

4.1 Tutkimustyyppi

Tutkimuksessa yhdistyy teoreettinen ja empiirinen tutkimus. Painotus on empiirisessä havainnoinnissa ja asiantuntijahaastatteluissa (Tuomi 2007, 73-74). Aikaisempi aihetta käsittelevä tutkimus valitsemastani aiheesta on karkeasti ilmaistuna kahden tyyppistä. Toinen osa käsittelee turvallisuus- ja turvallistaminen -käsitteitä kuvailemalla ja määrittämällä käsitteitä. Toinen osa on urheiluseurantoiminnan käsityksien havainnointia ja analyysia turvallisuusuhkiin liittyen. Keräsin oman empiirisen aineistoni puolistukturoiduilla haastatteluilla. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset on määrätty ennalta, mutta haastattelija voi vaihdella niiden sanamuotoa (Hirsjärvi & Hurme 2014, 47).

Valitsin tausta-aineistojen ja tilannearvion perusteella haastateltavaksi neljä henkilöä, jotka edustavat liigaseurojen turvallisuustoiminnan eri tasoja ja toimijoita. Heidät valittiin tarkasti edustamaan kukin omaa näkökulmaansa valitsemastani aiheesta. Laadullinen aineistonkeräys toteutettiin puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Haastattelut toteutin keväällä 2019.

Neljästä haastatellut yksi halusi vastata nimettömänä. Nimettömän haastateltavan haastattelua ei myöskään nauhoitettu haastateltavan pyynnöstä. Nauhoitettujen haastatteluiden kesto oli yhteensä 104 minuuttia. Litteroituja sivuja haastatteluista kertyi yhteensä 21.

4.2 Tutkimusstrategia

Tutkimusstrategia on kvalitatiivinen (Tuomi 2007, 73). Laadullisessa tutkimuksessa tieto, jota kerätään, liittyy aina ihmisten tuottamiin merkityksiin ja siinä suositaan aineistolähtöistä analyysia. Tiedonantajat valitaan tarkoituksenmukaisesti ja tiedonantajien määrä on useimmiten pieni ja tulokset ovat ainutlaatuisia koskien vain tätä aineistoa eli tutkimuksella ei haeta yleistettävyyttä. (Tuomi 2007, 97.)

Laadullisessa tutkimuksessa ymmärretään, että aineiston keruuta ei välttämättä voida tai ei ole syytä erottaa aineiston analyysistä (Tuomi 2007, 97). Tutkimuksessani aineiston keruu, haastatteluiden

litterointi ja tulosten analyysi tehdään kokonaisuutena, jossa työn vaiheet ja aineistot kulkevat lähellä toisiaan. Haastateltavien puhe on kirjoitettu analyysin tekstiin.

Työssä käytetään abduktiivista päättelyä. Abduktiivinen päättely perustuu ajatukseen, jonka mukaan teorian muodostus on mahdollista vain silloin, kun havaintojen tekoon liittyy jokin johtoajatus. Johtoajatus voi olla luonteeltaan varsin epämääräinen intuitiivinen käsitys tai pitkällekin muotoiltu hypoteesi. Johtoajatuksen avulla havainnot keskitetään joihinkin tutkimuksessa oleellisiin seikkoihin. (Tuomi 2007, 109.) Tutkimuksen johtoajatuksena on kartoittaa ilmiöön liittyvää vastakkainasettelua haastatteleamalla eri rooleissa olevia toimijoita, ja ymmärtää mistä haastateltava puhuu, kun hän puhuu jalkapallo-ottelun turvallisuustoimista.

Tutkimuskäytännössä abduktiivisella päättelyllä tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tuloksia ohjaa jokin tutkijan otaksuma, jokin kyseisen tutkimuksen teoreettisen osan havainto tai yhteenveto (Tuomi 2007). Katson abduktiivisen päättelyn sopivan tähän työhön, koska empiirinen aineisto ja teoria ohjasivat toisiaan koko työn ajan.

Laadullisessa tutkimuksessa voidaan testata teoriaa tai tuottaa teoriaa. Teoriaa tuottavaksi laadulliseksi tutkimukseksi voidaan ajatella tutkimus, jossa pyritään selkeyttämään käsitteitä ja käsitteiden välisiä suhteita (Tuomi 2007, 139). Tältä osin tämä työ on teoriaa tuottavaa.

4.3 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa ja kuvailla tutkittavaa ilmiötä. Kartoittavassa tutkimuksessa selvitetään vähän tunnettuja ilmiöitä, etsitään uusia näkökulmia tai kehitetään hypoteesejä. Laadullinen kartoittava tutkimus soveltuu tilanteisiin, joissa aiheesta on vain vähän aiempaa tutkimusta. (Tuomi 2007, 126).

Kuvaileva tutkimusta tehdään, kun esitetään tutkittavasta ilmiöstä keskeisiä tutkimuksen kannalta kiintoisia piirteitä, esimerkiksi kuvauksia henkilöistä, tapahtumista ja tilanteista. Laadulliset kuvailevat tutkimukset kuvailevat ilmiön laadullisia ominaisuuksia, tai laadullisia ominaisuuksia

voidaan vertailla keskenään. (Tuomi 2007, 126). Tämän tutkimuksen kohteena oli suomalainen jalkapallo ja sen turvallistaminen. Aihepiiristä on vain vähän tutkimusta ja sekin on osin aihepiiriin sovellettua.

Tapaustutkimus tuottaa tietoa nykyajassa tapahtuvasta ilmiöstä sen todellisessa tilanteessa ja toimintaympäristössä. Tapaustutkimusta voidaan luonnehtia niin, että se pyrkii tuottamaan syvällistä ja yksityiskohtaista tietoa tutkittavasta tapauksesta. Tapaustutkimuksessa on tärkeämpää saada selville suppeasta kohteesta paljon kuin laajasta joukosta vähän. Tapausta tutkitaan huomioimalla paikalliset, ajalliset ja sosiaaliset tilanteet ja yhteydet. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 52).

Näin ollen voin perusteellisesti todeta tapaustutkimuksen soveltuvan tähän kyseiseen tutkimukseen. Tutkittava ilmiö on pieni, ja aineisto ei ole otos isosta tilastollisesta joukosta. Mutta tutkimuksen tarkoituksena on tehdä mahdollisimman perusteellinen katsaus kannattajatoiminnan vaikutuksista turvallisuuteen suomalaisissa jalkapallo-otteluissa. Koska tapaustutkimusta tehdään tarkoituksena saada tietoa jostain konkreettisesta, todellisuudessa tapahtuvasta mutta volyymiltään pienestä ilmiöstä, on tarkoituksenmukaista kuvata tarkemmin tapaustutkimuksen luonnetta.

Marshall ja Rossmann (2006, 33-35) kuvaavat kvalitatiivista tutkimusta eksploratiivisena, deskriptiivisenä, selittävänä ja itsenäisenä prosessina. Tämä tutkimus on eksploratiivista, koska tarkoituksena on selittää vähän tutkitusta ja suppeasta ilmiöstä tarkoituksia ja säännönmukaisuuksia, sekä mahdollisia hypoteeseja tulevaisuuden tutkimusta varten. Aihetta ei ole tutkittu suomalaisen kannattajakulttuurin osalta kovinkaan paljoa.

Tämä tutkimus on myös deskriptiivistä. Tutkimuksen deskriptiivisyys kuvaa yksinkertaisesti sitä, että taustalla oleva ilmiö on tutkijan kiinnostuksen kohteena ja selkeästi määritelty. Deskriptiivisyydellä tarkoitetaan myös tutkimuksen taustalla olevan ilmiön kuvailemista mahdollisimman tarkasti, jotta lukijalla on täysin ymmärrys tutkittavasta kokonaisuudesta.

Haastattelukysymykset muovaantuivat haastattelujen välillä, koska aihetta ei ole tutkittu kovinkaan paljoa ja tutkimus on osaksi eksploratiivista. Haastattelujen edetessä kysymysten muokkaamisella tavoiteltiin kattavaa empiiristä aineistoa.

On hyvä huomata, että yksi isoista turvallisuushista jalkapallo-otteluun liittyen on yleisön ja kannattajaryhmien odottamaton käytös. Haastattelukysymykset pohjautuvat osaltaan siihen, että tämä turvallisuushan määrittely on ollut iso osa tutkimuskysymyksen muotoilua. Haastatteluista kerätyn aineiston perusteella on kuitenkin turha selvittää tätä turvallisuushkaa sen enempää, koska sen ei ajatella olevan niin paljoa turvallisuuskokonaisuuteen vaikuttava asia, kuin esimerkiksi media antaa ymmärtää. Sen sijaan haastatteluiden analyysin avulla keskitän tutkimusta turvallisuusjohtamiseen ja verkostoihin. Tämän tutkimuksen tutkimuskysymys on; miten Veikkausliigassa johdetaan otteluturvallisuutta?

5 TULOKSET

5.1 Seuran turvallisuuspäällikön näkökulma

5.1.1 Yleisö ja kannattajat

Ensimmäisenä haastattelin HIFK Fotboll:n (yksi Veikkausliigaseuroista) Joonas Haavistoa, joka toimii seurassa muun muassa miesten edustusjoukkueen turvallisuuspäällikkönä ja joukkueenjohtajana. Haavisto on poikkeustapaus Suomessa, hän on turvallisuuspäällikkö, seuralla töissä ja seuran hallituksessa.

Ilman yleisöä ja ilman kannattajia kukaan ei järjestäisi jalkapallotoimintaa. Hän pitää kannattajaryhmien roolia tärkeänä, ne tuovat väriä ja elämää katsomoihin. Vaikka huipputasolla, kuten maaotteluissa, tunnelmaa yleensä riittää muutenkin, niin kannattajaryhmät luovat sitä vieläkin enemmän ja uudella tasolla. Kannattajaryhmien rooli on entistä tärkeämpi Suomessa, koska tavallinen kuluttaja ja urheilun seuraaja ei näytä tunteitaan ja ottelu on tunnelmaltaan silloin sen mukainen.

Katsoja saattaa lähteä viisi minuuttia ennen pelin loppua pois, ettei joudu parkkipaikalla ruuhkaan. Kannattajat ja jalkapalloa enemmän seuraavat tietävät, että ottelun voittaja ratkeaa yleensä viimeisen viidentoista peliminuutin aikana. Kannattajien rooli on siis tärkeä osa ottelutapahtumaa ja sen tunnelmaa.

Haavisto huomauttaa, että on vaikea hakea ristiriitoja turvallisuuden ja kannattajaryhmien suhteesta, ellei kysymystä tarkenna. Haavisto ei näe ottelutapahtuman turvallisuuden ja katsojien määrän suhteessa ongelmia. Turvallisuusjärjestelyt ovat aina ottelutapahtuman järjestäjän vastuulla. Jos otteluun on tulossa muutamia satoja ihmisiä, järjestäjän ei tarvitse miettiä paljonkaan turvallisuusoloja. On huolehdittava vain, että ihmisjoukko pääsee turvallisesti istumaan, järjestyksenvalvojia riittää muutama.

Kun katsojamäärä nousee muutamiin tuhansiin, pelkästään jo kulkuturvallisuuteen on keskityttävä paljon tarkemmin. On huolehdittava, että kulkuväylät, joita katsojat käyttävät, ovat tarpeeksi leveitä. Kun katsojamäärät nousevat viidestä kymmeneen tuhanteen, on otettava huomioon muun muassa tapahtumapaikan välittömässä läheisyydessä olevat asiat, kuten kulkuneuvot. Haavisto huomauttaa, että on hankalaa puhua pelkästä turvallisuudesta, koska Suomessa se tarkoittaa terminä kaikkea turvallisuuteen liittyvää. Aiemmin mainitut termit safety ja security nousevat keskustelussa esiin. Haavisto suomentaa asian; safety pitää sisällään rakenteellisen turvallisuuden, security taas kaiken muun turvallisuuteen liittyvän.

5.1.2 Kannattajaryhmien väliset jännitteet

Kannattajaryhmien väliset ongelmat eivät Haaviston mielestä ole missään tapauksessa suuri turvallisuusuhka Suomessa. Täällä on hänen mukaansa yhteensä joitakin kymmeniä kannattajia, jotka ovat aktiivisia hakemaan kontaktia keskenään. Kontaktit sovitaan käytännössä poikkeuksetta johonkin muualle kuin ottelutapahtuman yhteyteen: metsiin, hiekkakuopille ja puistoihin. Kannattajaryhmien väliset yhteenotot eivät ole siis Suomessa yleinen turvallisuusuhka. Kannattajaryhmissä kontaktia ottaviksi profiloituneiden, lukumäärinä viidestä kymmeneen henkeen, ovat ympäröityinä niillä kannattajilla, jotka eivät halua ottaa minkäänlaista kontaktia toiseen kannattajaryhmään. Rauhalliset kannattajat eivät kuitenkaan peräänny uhkaavalta näyttävästä tilanteesta. Näin ollen pienemmät ryhmät, jotka kontaktia hakevat, eivät pääse valloilleen, ja tilanteet yleensä rauhoittuvat itsestään. On kuitenkin ensisijaisesti järjestäjän vastuulla, että tällaisia tilanteita ei synny alun perinkään.

Yksittäisiä kontaktihakijoita ei kannata ottaa huomioon, koska kuka tahansa yksittäinen suomalainen katsoja voi muodostua turvallisuusuhaksi esimerkiksi alkoholin vaikutuksen alaisena. Nämä tilanteet eivät liity kannattajaryhmien toimintaan. Haavisto toteaa, että kannattajaryhmien häiriökäyttäytyjät ovat jollain tasolla turvallisuusuhka, mutta suurena uhkana hän ei heitä pidä.

5.1.3 Suomen Palloliiton ohjeet ja rakenteellinen turvallisuus

Haavisto toteaa, että Suomen Palloliitolla on tähän suorat ja tarkat ohjeet, jotka löytyvät liiton internetsivuilta. Ohjeet ja määräykset määrittelevät automaattisesti sen, miten kannattajaryhmien sijoittamisessa toimitaan ottelutapahtumassa. Tässä otetaan huomioon sekä rakenteellinen turvallisuus että kova turvallisuus. Haavisto toteaa, että rakenteellinen turvallisuus on huomioitu osassa stadioneista jo rakennusvaiheessa, jolloin kovaankaan turvallisuuteen ei tarvitse käyttää paljon aikaa. Eli turvallisuusjärjestelyt voidaan hoitaa aina samalla tavalla samassa ympäristössä. Haastavan tilanteesta tekee se, että suurin osa Suomen jalkapallostadioneista on keskuskenttiä, joissa katsomoita ei ole suunniteltu turvallisuusnäkökulmaa huomioon ottaen. Katsomon osia voidaan eristää toisistaan vain väliaikaisilla rakennelmilla ja aitauksilla, koska katsomot ovat avarat esimerkiksi nurmikenttää ympäröivän juoksuradan vuoksi. Näitä kenttiä varten Palloliiton määräykset ovat hyödyllisiä, ja ne auttavat turvallisen tapahtuman järjestämisessä kentästä huolimatta. Pääsääntöinä ovat Haaviston mukaan jokaiselle katsojalle oma rauhallinen istumapaikka, omat palvelut, tasavertaiset fasilitteetit sekä koti- että vierasjoukkueen kannattajille kuin myös tasavertainen lipun hinta.

Haaviston mielestä parannettavaa on. Yhtenä suurena tekijänä hän näkee seurojen resurssipulan. Resurssipulan vuoksi seurat eivät esimerkiksi voi käyttää ottelutapahtumissa tarpeeksi turvallisuusalan ammattilaisia. Hän painottaa, että pelkkä ammattilaisten käyttö ei takaa turvallista tapahtumaa, mutta on ensisijaisen tärkeää, että turvallisuutta johdetaan ammattimaisesti. Ammattimainen turvallisuusjohtaminen mahdollistaa toiminnan tehokkuuden. Näin ollen esimerkiksi yksi turvallisuusalan ammattilainen pystyy johtamaan joukkoa, jossa järjestyksenvalvojina on muitakin kuin ammattilaisia. Resursseja ei löydy Suomessa isoissa tapahtumissa siihen, että jokainen olisi ammattilainen, mutta työnjohdon ja ennakkosuunnittelun ansiosta oikeat henkilöt ovat oikeilla paikoilla.

Haavisto palaa siihen että siellä, missä stadionit on valmiiksi rakennettu turvallisuusnäkökulma huomioiden, resursseja ei tarvitse käyttää niin paljon kuin avoimilla keskuskentillä. Näillä kentillä turvallisuutta lisäävät rakennelmat on aina rakennettava uudelleen jokaiseen ottelutapahtumaan erikseen.

Ongelmakohtaksi Haavisto nostaa myös ”seurakateuden”, eli jos jossain turvallisuusjärjestelyt on hoidettu hyvin, niin tästä ei siltikään haluta ottaa mallia. Syynä on se, että jos joku ulkopuolinen sanoo toiselle seuralle turvallisuusjärjestelyistä, niin tämä tulkitaan eräänlaisena ilkkumisena, ei niinkään avunantona. Haavisto sanoo, että hänellä on tämänkaltaisesta toiminnasta yli kymmenen vuoden kokemus ja että etenkin alemmilla sarjatasoilla neuvoa antavia ohjeita ei haluta ottaa vastaan.

Haavisto on urallaan turvapäällikkönä kiertänyt lähes jokaisen HIFK:n koti- ja vierasottelun, joten hänellä on pääsarjatasolla kokemusta lähes jokaisesta tapahtumasta ja järjestäjästä. Ensikädessä vierasjoukkueen edustajalla on paras tietämys vierasjoukkueen kannattajamäärästä, mutta silti näitä tietoja ei haluta ottaa vastaan, koska tämä koetaan järjestäjän taitojen aliarvioimiseksi.

Haavisto sanoo yhteistyön olleen huonoa vuosiin 2013-2014 asti, kunnes etenkin HIFK:n kannattajatoiminnan laajennuttua viranomaiset alkoivat kiinnittää asiaan enemmän huomiota. Tämän johdosta tietoa alkoi välittymään enemmän ja eri tahojen välillä.

Vuonna 2015 Suomessa otettiin käyttöön kansainvälisissä peleissä käytettävä monitorointitapahtuma, johon osallistuvat molempien seurojen turvallisuuspäälliköt, tapahtumavastaavat ja tapahtumassa työskentelevät viranomaiset. HIFK:ta käytettiin esimerkkitapauksena monitoroinnissa, ja Palloliiton sekä poliisin kanssa yhteistyössä Haavisto kiersi kaikki tapahtumapaikkakunnat läpi monitorointitilaisuuksia järjestäen. Tämä muutti toimintakulttuuria suomalaisen jalkapalloilun ottelutapahtumissa. Ennen tätä jokainen taho oli erikseen käynyt tapahtumaa läpi sekä ennen että jälkeen ottelun, mutta yhteistyötä ei ollut tehty. Tästä syystä jokaisella taholla oli oma käsityksensä tapahtuman turvallisuusjärjestelyistä, ja sekaannukset olivat yleisiä. Pilottihankkeen jälkeen monitoroinnit otettiin osaksi jokaista jalkapalloon liittyvää suurta ottelutapahtumaa.

Koska HIFK on yksi harvoista suuren kannattajajoukon omaavista seuroista, niin monitorointi ei jokaisessa ottelutapahtumassa ole ajankohtaista. On kuitenkin tärkeää luoda uutta toimintakulttuuria ja suhtautumista turvallisuuden hallintaan, ja tätä yhteistyöllä koitetaan saada aikaan. Jokainen turvapäällikkö seurasta riippumatta saa tiedon toisella paikkakunnalla tapahtuvasta häiriöstä, jolloin jokainen voi oppia erilaisiin tilanteisiin suhtautumista. Tällä tavalla myös tietoa järjestyshäiriöitä aiheuttavista ryhmistä ja henkilöistä jaetaan, ja toistuvasti ongelmia aiheuttaviin ryhmiin osataan varautua.

5.1.4 Esimerkkejä uhkatilanteista ja huomioita seuratasolta

Haaviston mielestä dialogi on parantunut huomattavasti seuratoimijoiden ja viranomaisten välillä. Etenkin poliisi on muuttanut toimintaansa 2011 Suomi-Moldova -maaottelussa tapahtuneen kahakan vuoksi. Ottelun aikana poliisin joukkojenhallintayksikkö meni olympiastadionin katsomoon ottamaan kiinni soihtuja sytyttäneitä katsojia, ja tuloksena oli sekasorto katsojien ja poliisien välillä. Tästä eteenpäin dialogia on alettu käymään enemmän seurojen, kannattajien ja viranomaisten välillä, koska yhteistyön on havaittu tuottavan tulosta.

Haavisto korostaa, että jokaisen intressinä on hyväntuulinen katsoja, joka voi turvallisesti nauttia tapahtumasta. Kun keskustelua lisätään ja parannetaan, turvallisuudesta vastaavien toiminta ei tunnu kyttäämiseltä vaan avoimelta vuorovaikutukselta. On tärkeää keskittyä ison kokonaisuuden hallinnointiin, jolloin pienten yksityiskohtien valvominen on turhaa. Näin on merkittävästi saatu tiivistettyä jalkapallon parissa toimivaa yhteisöä.

Mediassa on korostettu viime vuosina ulkomailta suomalaisiin ottelutapahtumiin saapuvien jalkapallohuligaanien uhkakuva. Varsinkin tanskalaisista huligaaneista on kirjoitettu. Haavisto sanoo, että häntä huvittaa tanskalaisten mainitseminen, koska juuri he ovat HIFK:n kannattajien ystäviä ja saapuvat sen takia Suomeen seuraamaan otteluita. Haaviston mielestä jalkapallotoimittajat eivät ymmärrä asiaa kirjoittaessaan jalkapallokulttuurista. HIFK:n kannattajat ovat käyneet myös Tanskassa seuraamassa jalkapallo-otteluita, mutta asiaan ei ole kiinnitetty mitään huomiota edes viranomaisten taholta.

Vuonna 2014 pelatussa HJK-FC København -ottelun yhteydessä seurojen kannattajat tappelivat keskenään (mtvuutiset.fi 2014). Haaviston mielestä tästä tapauksesta tehtiin liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä, joiden mukaan HIFK:n kannattajat olisivat kansainvälisiin huligaaneihin verrattavissa. Vertauksia tehtiin järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja terrorismiin, koska lehdistö sai tapahtumista hyviä otsikoita. Ennen tätä tapausta kukaan ei ollut kiinnittänyt kannattajatoimintaan juurikaan huomiota, ja toimittajilla ei ollut käsitystä isosta kuvasta. Haavisto sanoo, että eri seurojen kannattajilla on yhteyksiä eri puolille Eurooppaa, koska jalkapallo on monille yhteinen kiinnostuksen aihe ja eri seurojen otteluita seurataan yli kansainvälisten rajojen.

Otteluiden yhteydessä tapahtuvista tappeluista Haavisto mainitsee HJK-kannattajien aloittamat tappelut, joita on käyty Maarianhaminassa pelattujen otteluiden yhteydessä. Näissä tappeluissa on oteltu Ruotsista saapuneita kannattajia vastaan. Tapauksille yhteistä on tappelupukareiden nuoruus ja sovittu paikka jossain muualla kuin ottelutapahtuman välittömässä läheisyydessä. Haaviston mukaan ei ole vaaraa, että joku ulkomainen ryhmä saapuisi Suomessa pelattavaan otteluun vain tappelemaan tai aiheuttamaan hämmennystä. Tapaukset ovat yksittäisiä ja niitä järjestetään pienien ryhmien kesken harvoin.

Keski-Euroopassa on organisoitua tappeluiden järjestämistä, jotka ovat täysin omia tapahtumiaan. Tappeluissa on esimerkiksi viisi jäsentä kummallakin puolella, ja lähes kaikki on puremista lukuun ottamatta sallittua. Näissä tapahtumissa joukkueet saattavat olla kytköksissä niin sanottuihin ultrakannattajiin, mutta itse tappelut ovat oma lajinsa eivätkä liity jalkapallo-otteluihin.

Suomessa ottelutapahtumien yhteydessä ei tapella, ja kannattajaryhmät ovat pieniä muuhun Eurooppaan verrattuna. Haavisto sanoo, että Stadin derby, eli HJK-HIFK -ottelu on ainoa Suomessa, jossa kannattajaryhmien kohtaaminen on uhka turvallisuudelle, koska kannattajaryhmät ovat suuria. Jos tämän kaltaiset ottelut ja niihin liittyvät järjestyshäiriöt olisivat Suomessa järjestelmällisiä, silloin EU-lainsäädännöstä voisi olla hyötyä. Haavisto vertaa Suomea lintukodoksi, kun vertailukohtana on isot, muualla Euroopassa järjestettävät ottelut. Haaviston mukaan kysymys ei ole ajankohtainen, koska Suomessa ei ainakaan vielä järjestetä järjestelmällisesti otteluita, joissa olisi yli 5000 katsojaa.

Haaviston mukaan kannattajaryhmät voivat kuitenkin kasvaa nopeasti, kun sopiva yhteisö syntyy. Suomessa muutamalla seuralla, kuten HIFK:lla ja SJK:lla (Seinäjoen Jalkapalloklubi) näin on käynyt. Haavisto korostaa, että suurempien ryhmien muodostuminen on vain ja ainoastaan hieno asia jalkapallon kannalta. Kun kannattajaryhmät kasvavat, niin turvallisuustoimien pitää kasvaa samalla tavalla. Jalkapallokulttuurin ja jalkapallotapahtuman erottamaton osa on kannattajaryhmien kannatus omaa joukkuetta kohtaan.

Haaviston mukaan kannattajaryhmien kieltäminen on täysin käsittämätön ajatus. Hän arvelee, että poliisin esittämä arvio ryhmien kieltämisestä on jonkin yksittäisen turhautuneen poliisin lausahdus, johon toimittaja on tarttunut. Kannattajaryhmät eivät ole Suomessa rekisteröityjä yhdistyksiä, joten lailla niitä ei myöskään voida kieltää, koska mitään kiellettävää ei ole. Hän myös toteaa, että yhdistyksien kieltäminen olisi turhaa ”kissahiiri -leikkiä”, koska samanlainen yhdistys voidaan

perustaa heti kieltämisen jälkeen uuden nimen turvin. Haaviston mukaan ryhmien kieltämisellä ei kannata spekuloida, koska kukaan ei voi estää jonkun ryhmän jalkapallo-otteluun osallistumista.

Haaviston mukaan entisen järjestyksenvalvontalain mukaan tiettyjä, yksittäisiä henkilöitä on voitu kieltää saapumasta ottelutapahtumaan, jos tämän häiriökäyttäytymisen on todennut aina sama järjestyksenvalvoja. Häiriökäyttäytymisissä on aina toimittava tilanteen mukaan, ja varsinaisia porttikieltoja ei voi, ainakaan vielä, lain mukaan myöntää kellekään.

Veikkausliiga on yhteistyössä seurojen kanssa luonut sopimusteknisesti kuitenkin järjestelmän, jossa katsoja lipun ostettuaan lupaa noudattaa tiettyjä sääntöjä sekä asetuksia. Haavisto vertaa tätä yksityiseen pysäköinninvalvontaan. Jos pysäköit autosi tietylle alueelle, lupaudut maksamaan mahdollisen sakon. Jos porttikieltojärjestelmä luotaisiin, seuroilla pitäisi olla mahdollisuus vaikuttaa tuomioihin ja mahdollisuuksien mukaan antaa kielto sekä koti- että vierasotteluihin. Juridisesti tämä tietysti olisi hankalaa, koska on erittäin vaikeaa perustellusti estää katsojan saapuminen otteluun, koska häntä ei välttämättä tunneta toisella paikkakunnalla. Porttikieltojärjestelmässä olisi useita ongelmia. Yleensä seuran tulisi vedota katsojan moraaliin, koska otteluun pääsyn epääminen on tällä hetkellä mahdotonta laillisin keinoin. On tehtävä sanallisia sopimuksia ja luotettava siihen, että katsoja ymmärtää käyttäytyneensä väärin. Haaviston mielestä porttikieltojärjestelmä olisi mahdollinen, jos seuroilla olisi laajempi, laillinen mahdollisuus toimia kieltojen suhteen.

Yhdellä haastattelukysymyksillä koitettiin selvittää myös, voisiko jalkapallo-ottelun turvallisuus koskea myös turvallisuuden poliittista sektoria. Euroopan neuvoston sopimuksessa (Council of Europe Convention on Integrated Safety 2016) jäsenmaat allekirjoittivat sitoutuvansa turvallisuuden takaamiseen jalkapallo-otteluiden järjestämisessä. Tämä kertoo siitä, että kannattajien käytös koetaan koko unionin alueella turvallisuusuhkana, joka vaatii jopa poliittista väliintuloa. Aineisto kuitenkin antaa selvän vastauksen. Poliittisten yhteisöjen väliintulo ei ole ajankohtaista Suomessa tällä hetkellä, koska tilanne on Suomessa hyvin hallussa.

”Niin mun historiassa on ihan pari tapausta niin mä en oikeen tiä miten mä tartteisin siihen jotain eurooppalaista yhteissopimusta...et meillähän ei ottelutapahtumissa tapella Suomessa.”

-Joona Haavisto

”Me periaatteessa tehdään jo sitä mitä tässä sopimuksessa on”

-Jaana Honkanen

Yleiseurooppalainen sopimus on herättänyt paljon närkästystä myös kannattajissa, koska sen mukaan esimerkiksi porttikieltomallit voisi kopioida suoraan Keski-Euroopasta Suomeen.

Haaviston haastattelussa selviää, että Suomessa tehdään jo turvallistamista yleiseurooppalaisen mallin pohjalta. Tämä osoittaa sen, että poliittinen päätöksenteko on kaukana seuroissa tapahtuvasta turvallisuustyöskentelystä.

5.2 Palloliiton eli kattojärjestön näkökulma

5.2.1 SLO-toiminta

Haastateltavina olivat Suomen Palloliiton turvallisuuspäällikkö Jaana Honkanen sekä tapahtumamanageri ja Suomen maajoukkueen SLO, Ville Nylund. SLO eli Supporter Liaison Officer on jalkapallokannattajiin liittyvä hallinnollinen termi. Termi tarkoittaa yksikertaisesti kannattajaryhmän yhteyshenkilöä. SLO ei ole vastuussa ryhmästä, mutta toimii kontaktina esimerkiksi kannattajaryhmän sekä poliisien välillä. (UEFA Supporter Liaison Officer Handbook, 2011)

Honkanen vastaa Palloliiton tapahtumien turvallisuusjärjestelyistä ja yhteistyöstä sekä konsultoinnista seurojen kanssa. Honkasen johdolla seuroille järjestetään myös jokavuotinen turvallisuusseminaari.

Nylund ei varsinaisesti ole turvallisuuspuolella töissä, mutta hänen työhönsä kuuluu paljon turvallisuuden viitekehykseen liittyvää, kuten yhteistyö Veikkausliigan kannattajaryhmien SLO:iden kanssa.

Molemmat näkevät kannattajatoiminnan kasvavana ja tärkeänä osana suomalaista huippujalkapalloilua. SLO-toiminta nähdään tärkeänä osana ottelutapahtumien onnistumista. Kannattajat ovat tärkeä osa ottelutapahtuman tunnelmaa. Kannatustoiminta ei eroa yleiseurooppalaisesta kannattajatoiminnasta juurikaan, mutta kannattajamäärät Suomessa ovat huomattavasti pienemmät kuin muualla Euroopassa.

Palloliitolla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa seurojen arkeen, mutta seurat ovat liiton tärkeimmät yhteistyökumppanit. Palloliitto koettaa omalta osaltaan siirtää asiantuntemusta ja osaamista seuroihin, jotta kannattajatoiminta kehittyisi. Palloliitto keskittyy pääasiassa pääsarjojen, eli ylimpien sarjatasojen toiminnan kehittämiseen, vaikka Nylund toteaa, että häiriökäyttäytymisiä tapahtuu samalla tavalla myös alemmilla sarjatasoilla. Stadin derbyjen alettua huomattiin, että Suomessa järjestetään myös isoja kansallisen tason tapahtumia jalkapallossa.

Nylund mainitsee, että Suomessa ei ole yhtään palkattua SLO:ta seuroissa töissä, kuten esimerkiksi Ruotsissa ja muualla Euroopassa, koska toiminta on paljon pienempää. Resurssien pienuuden vuoksi on keskityttävä siihen, että SLO-toiminta on aivan kannattajaryhmien ytimessä, jotta molemmat osapuolet saavat mahdollisimman hyödyllistä tietoa toisen toiminnasta. Nylundin mukaan konfliktit kannattajien, seuran ja liiton kesken ovat osa kanssakäymistä, koska liitto sakottaa seuroja häiriökäyttäytymisistä. Mutta SLO-toiminta ja keskusteluyhteys kannattajien ja muiden jalkapallotoimijoiden välillä auttaa yhteisymmärryksen rakentamisessa.

Esimerkiksi Turun Interin SLO:iden todetaan toimivan juuri niin kuin pitääkin. Ottelujärjestäjät saavat tiedon ajoissa kannattajien määrästä, kulkuneuvoista, joilla otteluun saavutaan sekä siitä, järjestävätkö kannattajat jotakin missä täytyy ottaa paloturvallisuus huomioon. Turvauhkia voivat olla vaikka kannattajien tekemät lakanat, joihin on kirjoitettu joukkuetta kannustavia iskulauseita. On varmistettava tiedonvälitys ottelun järjestäjän sekä kannattajaryhmien välillä, jotta varautuminen ja suunnitelmat turvallisuuden takaamiseksi onnistuvat.

5.2.2 Rakenteellinen turvallisuus

Rakenteellisen turvallisuuden puutteista johtuvia onnettomuuksia sattuu Suomessa todella harvoin. Stadionien infrastruktuuria parannetaan koko ajan, ja uusissa stadionprojekteissa turvallisuus on otettu huomioon. Jalkapallostadioneita on viime vuosien aikana rakennettu muun muassa Kemissä, Rovaniemellä, Vaasassa ja Seinäjoella. Suunnitelmissa on uudet stadionit Tampereelle, Pietarsaareen ja Kuopioon. Rakenteelliseen turvallisuuteen keskittyminen on jatkossa helpompaa, koska infrastruktuuri on jo valmiiksi kunnossa. Näin ollen katsojia ei tarvitse eristää toisistaan väliaikaisilla rakennelmilla. Nylundin mukaan Suomessa lainsäädäntö toimii hyvin, ja rakennuksien turvallisuus varmistetaan tällä tavoin. Euroopan jalkapalloliitolla on myös omat sääntönsä katsomoiden kapasiteettia varten. Näitä sääntöjä on noudatettava kansainvälisissä, UEFA:n alaisissa otteluissa. Jokaisen veikkausliigaseuran on täytettävä ennen kauden alkua liigalisenssissä määritellyt kohdat, ja näissäkin mainitaan stadionin kelpoisuusvaatimukset. Näin varmistetaan ylimmän sarjatason rakenteelliset vaatimukset.

Jaana Honkanen kertoo, että jos jalkapalloa pelataan juoksuradallisella stadionilla, lisärakenteita on rakennettava lähes poikkeuksetta. Esimerkiksi maajoukkueen otteluissa Tampereen Ratinan stadionilla rakennelmat ja aitaukset on tehtävä erikseen jokaista ottelutapahtumaa varten. Järjestelyt

ovat aina stadionkohtaisia, mutta palloliiton määräykset luovat tarkan pohjan sille, miten järjestelyt on tehtävä. Turvallisuudesta vastaa tapahtuman järjestäjä lakiin pohjautuen.

5.2.3 Palloliitto ja turvallisuuden varmistaminen

Honkanen sanoo, että jokaisessa Veikkausliigan ja Ykkösen (toiseksi korkein jalkapallon sarjataso) ottelussa on paikalla otteludelegaatti, joka valvoo ottelun järjestämistä. Palloliitto järjestää vuosittain turvallisuusseminaarin, jossa seuran jäseniä koulutetaan turvallisuuden suhteen. Kuten jo Joonas Haaviston haastattelusta selvisi, seminaarissa on paikalla seurojen edustajia, turvallisuuspäälliköt, SLO:t, viranomaisia ja muiden lajiliittojen edustajia. Erimielisyyksiä seurojen ja Palloliiton välillä on, mutta seminaareissa pyritään rakentamaan yhteistä henkeä ja tavoitteita turvallisuuden parantamiseksi. Turvallisuusseminari on järjestetty jo yli 20 vuoden ajan, ja se on tärkeä osa Palloliiton otteluturvallisuuden kehittämistä. Honkanen mainitsee myös, että jokaisesta Veikkausliigan ja Ykkösen ottelusta tehdään turvallisuusraportti, joka lähetetään Palloliitolle. Honkasen mielestä seurat tekevät jakavat tietoja myös keskenään hyvin.

Seurojen toiminta on ammattimaistunut paljon viimeisten vuosikymmenten aikana. Ennen seuratyöntekijöiden määrä oli vähäinen ja järjestyksenvalvojat olivat talkootyöläisiä ilman turvallisuusalan koulutusta. Nyt seurat käyttävät ottelutapahtumissa yksityisiä turvallisuusalan yrityksiä, joissa työntekijät ovat turvallisuusalan ammattilaisia.

Honkasen mielestä yhteistyö toimii loistavasti. Hän mainitsee, että kaikilla pääsarjaseuroilla on oma yhteyshenkilönsä paikallisesta poliisista. HJK:lla on jopa oma ”fanipoliisinsa”, jonka avulla luottamusta kannattajien ja viranomaisten välille syntyy enemmän. Nylundin mukaan yhteistyön joustavuus ei aina näy ulospäin, ja että esimerkiksi SLO ei voi olla vastuussa yksittäisten ihmisten tekemisistä. Jos yksi mokaa, niin henkilön on itse kannettava vastuunsa tapahtuneesta. SLO voi kertoa viranomaisille tulevan ottelun tunnelmasta, ja asioista keskustellaan luottamuksellisesti ja yhteistyössä. Kannattajayhteisön luottamuksen voi menettää, jos yksittäisiä henkilöitä antaa ilmi.

Maaotteluissa Palloliitto on noudattanut periaatetta, jossa kaikki asianomaiset viranomaiset otetaan saman pöydän ääreen kolme kuukautta, kolme viikkoa ja kolme päivää ennen ottelua. Tapahtuma käydään läpi myös kolme päivää ottelun jälkeen. Nylund korostaa, että intressit ovat joka taholla samat: on tarkoitus järjestää turvallisia ja onnistuneita otteluita. Ajat, jolloin poliisiviranomaiset katsoivat sivusta ja sakottivat oman mielensä mukaan, ovat menneisyyttä.

Liigalisenssiin lisättiin SLO-termi ensimmäistä kertaa 2011. Tällöin oli tarkoituksena tehdä selväksi seuroille ja kannattajille SLO-toiminnan mahdollisuudet. Nylund sanoo, että Suomen SLO-toimintaa on mahdotonta verrata muuhun Eurooppaan, koska kannattajamäärät ovat niin paljon pienempiä. Alussa tarkoituksena oli löytää seurojen kannattajaryhmien jäseniä, jotka eivät ole seuralla töissä. Ennen kontaktit seurojen kannattajiin saatiin harvojen seuratyöntekijöiden kautta, joilla näkemykset kannattajien toiminnasta eivät olleet parhaita mahdollisia. Seuratyöntekijät välillä kertoivat silotellun totuuden kannattajista, luultavasti siksi, että eivät olleet osana kannattajaryhmää. Palloliiton ensisijaisena pyrkimyksenä on edelleen saada SLO-kontaktit kannattajaryhmien ytimestä.

Ottelun ollessa käynnissä SLO:n rooli pienenee. Hän on osa kannattajaryhmää ja seuraa ottelua kuten muutkin. On tärkeää käydä asiat läpi ennen ottelua, jotta turvallisuuden suunnittelu on helppoa. Nylundin mainitsee saman asian kuin Haavisto, eli muun kannattajajoukon paineen yhtä hölmöilijää kohtaan. Asiallisesti käyttäytyviä on aina suurempi joukko, joka ei peräänny, jos joku koettaa aiheuttaa häiriötä. Myös alkoholilla on suuri merkitys yksittäisen henkilön käyttäytymiseen. Tämän mainitsi myös Haavisto. Nuorilla miehillä on halu näyttää oma kovuutensa kannattajaryhmän jäsenenä. Tämä johtuu monestakin asiasta, mutta joillakin se saattaa näyttäytyä häiriökäyttäytymisenä ja kapinahenkenä.

SLO-toiminnassa jaetaan yhteystiedot eri tahojen välillä. Viranomainen voi ottaa yhteyttä seuran SLO-jäseneseen ja päinvastoin. Kun kannattajaryhmä suunnittelee matkaa toisen paikkakunnan otteluun, SLO kertoo tapahtuman turvallisuuspäällikölle summittaisen kannattajien lukumäärän sekä muut turvallisuuteen liittyvät seikat. Näin turvallisuuspäällikkö voi antaa vierasjoukkueen kannattajille tiedot siitä, miten heidän pitää tapahtumapaikalla toimia. Vierasjoukkueen kannattajille voi olla oma sisäänkäyntinsä, käymälänsä ja omat palvelupisteet. Vuorovaikutus molemmin puolin vaikuttaa tapahtuman onnistumiseen.

Honkanen mainitsee, että suurissa yleisötapahtumissa voi olla terroritekojen uhka mahdollinen missä tahansa maassa. Toistaiseksi terroriteon uhka Suomessa on kuitenkin pieni. Lisääntyvä uhka on myös kauko-ohjattavien lennokkien käyttö. Haastattelussani en suoraan kysy jalkapallohuliganismin lisääntymisestä, mutta on kuitenkin huomattava, että kumpikaan haastateltavista ei mainitse mitään rajat ylittävistä huliganismista tai ylipäättään kannattajista. Tämä on sama asia, jonka Joonas Haavisto totesi haastattelussaan.

Suomi allekirjoitti vuosi sitten jalkapallo-otteluiden turvallisuutta koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen. Sopimus velvoittaa allekirjoittajamaat ryhtymään laajaan kansainväliseen yhteistyöhön väkivaltaisuuksien estämiseksi jalkapallo-otteluissa. Honkanen ja Nylund mainitsevat, että sopimuksella ei ole varsinaisesti konkreettisia vaikutuksia, koska kansainvälistä yhteistyötä tehdään jo nyt paljon. Sopimus nähdään poliittisten tahojen reagoitina muualla Euroopassa tapahtuviin järjestyshäiriöihin. (Härkönen 2018)

5.3 Yksityisen turvallisuusalan toimijan näkökulma

5.3.1 Turvallinen jalkapallo-ottelu

Tutkimusta varten haastattelin myös yksityisen yrityksen edustajaa, joka vastaa yhden Veikkausliigaseuran kaikista turvallisuusjärjestelyistä. Haastateltava ei halunnut, että haastattelu äänitetään.

Haastateltavan mielestä kannattajaryhmät ovat tärkeitä ja ne elävöittävät ottelutapahtumaa. Kannattajaryhmien luomaa tunnelmaa ei voi korvata. Se on suuri osa suomalaista jalkapallokulttuuria. Myös tämä haastateltava mainitsee, että kannattajaryhmät ovat Suomessa pieniä ihmisjoukkoja. Näistäkin joukoista löytyy kuitenkin jäseniä, jotka pyrkivät tahalliseen häiriköintiin.

Turvallisuustoimijoiden toimintaa määrittelevät Palloliiton ja poliisin turvallisuusmääräykset ja Suomen laki. Yksi ensisijaisista tehtävistä on mahdollistaa vierasjoukkueen kannattajien turvallisuus, koska kotijoukkueen kannattajat saattavat hakea kontaktia. Tämä voi tietysti kääntyä myös toisin päin. Kontaktia hakevat etenkin nuoret henkilöt, ja yleisesti häiriökäyttäytyminen on lisääntynyt. Jossakin vaiheessa pyrotuotteet, kuten erilaiset soihdut, olivat ongelma. Soihtujen käyttö on kuitenkin Palloliiton ja viranomaisten määräyksillä vähentynyt. Häiriökäyttäytyjät liittyvät tiettyjen seurojen kannattajaryhmiin.

Haastateltavan mielestä jotkin yksittäiseen henkilöön kohdistuvat epäilyt häiriökäyttäytymisestä voivat johtaa oikeudellisiin toimiin. Jotkin kannattajaryhmät eivät ota neuvoja vastaan niin kuin kuuluisi. Kehotukset joidenkin laulujen lopettamisesta ja erilaisten soittimien pois ottaminen on vaikea pala nieltäväksi.

Jokaisella katsojalla on oikeus turvalliseen jalkapallo-otteluun. Tähän liittyy myös aika juuri ennen ottelua ja ottelun päättymisen jälkeen. Yleisölaki ja kokoontumislaki antavat raamit, joita tapahtuman järjestäjän on noudatettava. Ongelmallisia ovat paljon keskustelua herättäneet lauantaiottelut. Poliisihallitus haluaisi, että Veikkausliigan pelejä ei pelattaisi lauantaisin, mutta kannattajat sekä seurat ovat jyrkästi tätä ehdotusta vastaan. Lauantaisin otteluita seuraisi suurempi määrä katsojia, joka vaikuttaisi myös järjestyshäiriöiden suurempaan määrään poliisihallituksen mukaan.

Haastateltava mainitsee, että Veikkausliigassa on paljon erilaisia seuroja ja erilaisia resursseja. Poliisi voi vaatia järjestyksenvalvojilta samojen järeiden työkalujen käyttöä, kuin poliisilla on. Tarkoituksena otteluissa olisi, että poliisi pysyy stadionin ulkopuolella niin pitkään kuin mahdollista. Poliisi ottaisi järjestyksenvalvontaan osaa vasta äärimmäisissä tilanteissa. Seuralta vaatii paljon resursseja hankkia sellaisia järjestyksenvalvojia, jotka osaavat voimankäyttöön liittyvien työkalujen käytön. Mutta jos poliisi vaatii tiettyjä ehtoja ottelun järjestäjältä, seuran on sopeuduttava niihin.

Haastateltavan mielestä Palloliitto on edelläkävijä turvallisuusalalla lajiliittona. Esimerkiksi pyrotuotteista annettavaan koulutukseen on Palloliitto panostanut, minkä johdosta järjestyksenvalvojat ovat välttyneet vakavilta vammoilta. Työtä turvallisuuden lisäämiseksi tehdään koko ajan. Ottelun järjestyksenvalvontaan on lisätty kameravalvontaa ja pomminetsintäpeilejä. Yhteydenpito eri tahojen välillä koetaan äärimmäisen tärkeäksi, tiedonvälityksen uusien uhkien synnystä on oltava avointa.

5.3.2 Seurojen välinen kehittyvä yhteistyö

Seurojen välinen yhteistyö on haastateltavan mielestä kehittynyt. Turvallisuusjohtajat menevät entistä enemmän vierasotteluihin mukaan. Yhteistyötä tehdään seurojen välillä enemmän, ja Palloliitto kokoaa tulokset yhteen. On muistettava, että yksityisten yritysten palvelut sisältävät myös liikesalaisuuksia. Näin ollen tiedonvälityksessä ei voi aina antaa kaikkea mahdollista tietoa. Joka tapauksessa vuosittainen turvallisuusseminaariin osallistuminen on tärkeää, ja yhteisiin kokouksiin osallistuminen kuuluu Palloliiton määrittelemiін velvollisuuksiin. Otteludelegaatit valvovat Palloliiton mandaatilla kokonaisuuden osana myös yksityisiä turvallisuustoimijoita.

Haastateltavan mielestä jalkapallotoimijoiden ja viranomaisten yhteistoiminta on hyvää ja raportointi toimii. Niin sanottuihin riskipeleihin viranomaiset tulevat mukaan valvomaan järjestystä erilaisin tavoin, jolloin yhteistoiminnan sujuvuus on tärkeää. Järjestyksenvalvonnan edesauttaminen poliisin toimesta on seikka- ja tapauskohtaista.

Uusista uhkista jalkapallo-otteluissa haastateltava toteaa, että järjestäjän vastuu ei tule pienenemään, mutta kannattajiin liittyvät lieveilmiöt eivät tule radikaalisti muuttumaan. Ympäristö muuttuu kuitenkin. Terroritekojen uhka, kauko-ohjattavat lennokit ja rasismi ovat ilmiöitä, jotka nostavat nyt päätään ja joihin on puututtava. Haastateltava mainitsee, että myös kannattajaryhmissä on hajontaa ja erimielisyyksiä, jotka voivat johtaa järjestyshäiriöihin. Seuran toimiminen yhdessä kannattajien kanssa on ensisijaisen tärkeää.

Kannattajaryhmiä ei voida estää pääsemästä otteluihin, koska kaikki turvallisuustoiminta perustuu lakeihin. Järjestyksenvalvoja voi estää yksittäisen häiriökäyttäytyjän pääsyn otteluun edellisten tapausten perusteella. Yhdenvertaisuuslakiin perustuen vieraskannattajia ei voi jättää ottelusta pois eikä heillä ei voi olla erilaisia palveluita tai hintoja.

Ympäristön muutosten vuoksi verkostoituminen ja muutosjohtaminen nousevat suureen arvoon. Toisaalta tutkimukseen liittyvä juridiikka määrittelee hyvin pitkälti viitekehystä ja tutkimusta määritteleväksi tekijäksi. Yksittäisen organisaation turvallisuuden varmistaminen vaatii ennakkoinnin ja verkostoitumisen lisäksi paljon operatiivisen ja taktisen tason osaamista.

Tapahtumien koko vaikuttaa turvallisuuden haastavuuteen. Etenkin lakisääteinen vastuu muuttuu, kun järjestettävän tapahtuman koko muuttuu. Suuremmat tapahtumat luovat tapahtuman järjestäjälle suurempia vastuita. Käytännössä järjestävän tahon päätettävissä on silti monia seikkoja, ja johtamistyön rooli tapahtuman rakenteellisen ja kovan turvallisuuden toteuttamisessa on tärkeää. Johtajan kyky koordinoida ja hahmottaa sekä tapahtuman rakenteellinen turvallisuus että muut turvallisuusseikat ovat olennainen osa hyvin kontrolloitua, turvallista tapahtumaa.

5.4 Haastatteluiden yhteenveto

Haastatteluiden tuloksissa ja tutkimuskirjallisuudessa nousee esiin samoja ongelmia. Kannattajien rooli osana yleisötapahtumaa on olennaista. Kannattajat käyttäytyvät tietyllä tavalla, ja eri organisaatioilla (viranomaiset, seurat, yritykset) on omanlainen näkemyksensä kannattajista ja muista turvallisuuteen vaikuttavista asioista. Kannattajia ei voi erottaa ottelutapahtumista, ja viranomaisten lain määrittelemä vastuu ei ole muuttumassa.

Turvallisuuteen liittyvistä termeistä haastateltavat ovat samaa mieltä, ja pääosin suomalaisen turvallisuusalan työntekijään tai organisaatioon luotetaan ja siitä saa ammattimaisen kuvan. Ongelmaksi muodostuu kuitenkin turvallisuuden sektoriajattelun kautta nähtävät erilaisten ryhmien erityispiirteet, kuten esimerkiksi jalkapallon kannattajaryhmät ja heidän periaatteensa. Kun viranomainen ei osaa nähdä kannattajaryhmää turvallisuuden sektoriajattelun kautta (mikä ei ole tarpeen eikä sitä voi vaatia), on osattava verkostoitua oikealla tavalla, ja tuotava eri toimijat saman pöydän ääreen. Tästä hyviä esimerkkejä ovat Palloliiton turvallisuusseminaarit, otteludelegaatiot ja SLO-toiminta. Näin kaikille osapuolille on mahdollista saada ymmärrystä, miten toimitaan ja miksi toimitaan tietyin ottelua turvallisavain keinoin. Esimerkiksi miksi poliisi on ottelussa läsnä tai miksi ei? Kuinka suuri kannattajaryhmä on? Mitkä ovat seuran järjestämät yleisötilaisuuden fasiliteetit ja sisäänkäynnit?

Tutkimuksen alussa mainittu jalkapallohuliganismi nostetaan suuresti esille Keski-Eurooppaan keskittyvässä tutkimuskirjallisuudessa. Tutkimuksissa nostetaan esille suurena yhteiskunnallisena ongelmana kannattajaryhmien väkivaltaisuus. Tämän takia oletin, että huligaanit ja kannattajaryhmät ovat suuri ongelma Suomessakin. Haastattelut kuitenkin osoittivat, että näin ei ole. Suomessa kannattajaryhmät eivät tappele keskenään, eivätkä ole osallisina järjestelmälliseen väkivaltaan. Yksittäisen rettelöitsijät ovat suurempi ongelma, ja näihin vastataan hyvin sekä kannattajaryhmien, että virallisten turvallisuustoimijoiden puolesta.

Tutkimuksen tulos on siis se, että keskittyminen epävirallisiin kannattajaryhmiin on turhaa tietyssä määrin. Varsinainen ongelma on se, että vuoropuhelun puuttuminen eri organisaatioiden ja ryhmien välillä aiheuttaa turhaa kitkaa ja vastakkainasettelua. Tavoite on sama, mutta käytettävä kieli aiheesta

on erilainen. Viranomainen puhuu omista lähtökohdistaan nähden, turvallisuuteen ja lakiin nojaten. Palloliitto kattojärjestönä haluaa pitää ohjat käsissään ja tasapainotella eri organisaatiotyyppien kanssa kommunikoinnissa. Kannattajaryhmät vetoavat yksilönvapauteen ja ovat erottamaton osa jalkapallo-ottelua. Kun nämä kolme tahoa pystyvät keskustelemaan keskenään verkostomaisessa yhteisössä, on mahdollista saavuttaa yhteinen tavoite ilman Maarianhaminan kaltaisia tai maajoukkueen tapahtumiin liittyviä selkkauksia. Jokainen saa mitä haluaa, ja kompromissit ovat helpompia, kun niistä tiedetään etukäteen.

Jalkapallon kannattajaryhmien toimintaa ei voida pitää Suomessa suurena turvallisuushkana, vaikka se on sitä yleiseurooppalaisessa kontekstissa. Vaikka suomalainen kannattajatoiminta ei osallistujamääriltään ehkä koskaan saavuta muuta maailmaa, niin kannattajatoimintaan on suhtauduttava ammattimaisesti turvallisuusalan toimesta. Esimerkiksi Helsingin paikallisottelut selvästi yllättivät turvallisuustoimijat Keski-Eurooppalaisella tunnelmallaan. Tämä yksittäinen tapahtuma on kuitenkin ainoa laatuaan Suomessa, eikä sen vaatimia turvallistamistoimia ole tarpeen käyttää muualla Suomessa pelattavissa otteluissa. Ammattimainen suhtautuminen kannattajiin tarkoittaa siis ymmärtämistä siitä, miksi ryhmät kokoontuvat. Samalla kannattajaryhmät osaavat dialogilla viranomaisten kanssa antaa tietoa kuinka suuri joukko heitä on otteluun tulossa. Tämä on yksinkertainen ja toimiva esimerkki verkoston toimivuudesta, se säästää resursseja ja saa samalla turvalliset olot ottelutapahtumalle. Toisin sanoen, liian suuri poliisien määrä kannattajiin nähden on resurssien tuhlausta, ja liian suuri kannattajien määrä poliisien ja turvamiehiin nähden voi luoda turvattomuuden tunnetta. Dialogilla ja verkostojen avoimuudella on mahdollista saada tuloksia, jotka hyödyttävät kaikkia osapuolia monella tavalla.

Haastattelukysymykset tiivistetysti	<i>Ovatko kannattajat uhka turvallisuudelle?</i>	<i>Suomalainen turvallisuustoiminta jalkapallon yleisötapauksissa?</i>	<i>Miten eri turvallisuustoimijat keskenään työskentelevät?</i>	<i>Onko ilmiö muuttumassa tulevaisuudessa?</i>
Haastateltava 1	Kannattajat ovat erittäin tärkeitä, eivät uhkaavia	Välillä hyvää, välillä huonoa, haastavaa olosuhteiden takia	Eri organisaatiot toimivat huonosti keskenään, vaikka asia paranee	Ilmiö ei muutu, turvallisuustoiminta ammattimaistuu
Haastateltava 2	Kannattajat ovat tärkeitä, mutta uhkaavia	Haastavaa olosuhteiden takia	Poikkihallinnollinen työskentely paranee koko ajan	Ilmiö ei muutu, mutta sitä on seurattava tarkasti
Haastateltava 3	Kannattajien on tehtävä yhteistyötä virallisten tahojen kanssa	Edistyksellistä	Yhteistyö toimii	Ilmiö ei muutu, toimijoiden on muututtava
Haastateltava 4	Kannattajien käytös on muuttumassa uhkaavaan suuntaan	Hyvää, mutta sitä täytyy parantaa	Yhteistyötä tarvitaan, mutta asiat pyritään tekemään itsenäisesti	Ilmiö ei muutu, mutta kasvaa ja sen takia on uhkaavampi

Taulukko 2. Haastattelujen keskeisiä tuloksia

	Turvallisuusjohtaminen jalkapallo-ottelussa	Verkostoituminen viranomaisten kanssa	Verkostoituminen seurojen kanssa	Verkostoituminen kannattajien kanssa
Haastateltava 1 (Jalkapalloseuran turvallisuuspäällikkö, seuralla töissä)	Johtamisen kehityttävä ammattimaiseksi	Valtavaa kehitystä viime vuosien aikana	Valtavaa kehitystä viime vuosien aikana	Kannattajatoimintaa ei ymmäretä muilla tahoilla
Haastateltava 2 (Jalkapalloseuran turvallisuuspäällikkö, yksityinen yritys)	Johtajan vastuu lisääntyy, toiminta ammattimaista	Viranomaisyhteistyö on toimivaa	Toiminta ammattimaistuu, turvallisuuskoulutusta	Yhteistyö tärkeää, turvallisuusuhka
Haastateltava 3 (Palloliitto, turvallisuus)	Toimintaa kehitettävä, Suomessa onnistuttu hyvin	Viranomaisyhteistyö on toimivaa	Toiminta kasvaa ja ammattimaistuu	Toiminta kehittyy
Haastateltava 4 (Palloliitto, tapahtumavastaava)	Tapahtumien koko kasvaa, siihen on varauduttava	Viranomaisten rooli on muuttunut	Toiminta kasvaa ja ammattimaistuu	Toimintamalleja kehitettävä

Taulukko 3. Haastateltavien kommentit johtamisesta ja verkostoitumisesta

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuskysymykseni oli, miten Veikkausliigassa johdetaan otteluturvallisuutta. Selvitin asiaa haastatteluilla, jotka taustoitin ilmiöön liittyvällä tutkimuskirjallisuudella. Ennen empiirisen aineiston keräämistä tein hypoteeseja, jotka liittyivät esiyymmärryksiin ja omakohtaisiin kokemuksiin tutkittavasta ilmiöstä. Hypoteesien mukaan jalkapallo-otteluihin liittyy monia turvallisuuteen liittyviä hallinnollisia ongelmia.

Haastatteluissa kävi ilmi, että Veikkausliigan jalkapallo-otteluiden turvallisuuden takaaminen yleisölle vaatii hyvää johtamistaitoa. Turvallisuusjohtaja tai turvallisuudesta vastaava johtaa monimutkaista verkostoa, johon kuuluu monia toimijoita. Toimijoiden joukossa on osattava käsitellä erilaisten ryhmien vastakkainasettelua. Esimerkiksi poliisien ja kannattajien välinen kitka vaatii johdettua vuoropuhelua ja suunnittelua ennen itse ottelutapahtumaa

Haastatteluja peilaamalla teoreettiseen viitekehykseen on huomattavissa jalkapallo-otteluiden olevan osa turvallistettuja, politisoituneita uhkakuvia. Tutkijoiden mukaan on tärkeää erotella tarkasti mistä ongelma johtuu, mihin turvallisuuden sektoriin se kuuluu ja miten ongelma voidaan ratkaista. On ratkaistava hallinnollinen ”himmeli”, se pitää purkaa ja analysoida osissa. Haastateltavilla on yhteinen tavoite, mutta sen käytännön toteutus on vaikeaa. Nykyisin päämäärä on selkeytynyt ja otteluiden turvallistaminen kehittyä, mutta käytännön toteutus vaatii sekä haastateltavien että aiheeseen liittyvän teorian mukaan vuoropuhelua ja resurssien allokoimista.

Turvallisuudella ja turvallistamisella on se perusajatus, että on jokin konkreettinen, hallinnoitavissa oleva turvallisuusuhka. Kun uhka konkretisoidaan ja pilkotaan osiin, voidaan ilmiön eri osapuolien kanssa tarkastella tarvittavia toimenpiteitä turvallisuuden takaamiseksi. Tämä on välttämätöntä jo pelkästään lain mukaan.

Veikkausliigassa verkostoituminen otteluiden turvallisuuden kannalta on pääosin Palloliiton hallinnoimaa, hyvin hajanaista mutta nopeasti kehittyvää toimintaa. Tärkeintä verkostoitumisen kannalta on ymmärtää, että yksikään yksittäinen toimija, seura, viranomainen tai kannattajaryhmä ei

pysty omillaan ratkaisemaan ongelmaa oman tahtonsa mukaan. Verkostoitumalla luodaan vuoropuhelua ja edistetään yhtenäisiä toimintatapoja sekä ehkäistään ennakko-oletuksia ongelman vastakkaisesta osapuolesta.

Seuratoiminta on hankalasti määriteltävää organisaatiotoimintaa. Seuratoimijat ovat ikään kuin puun ja kuoren välissä turvallisuushallintoon liittyvissä asioissa, koska heidän täytyy pitää tyytyväisinä sekä maksavat asiakkaat että turvallisuusalan ammattilaiset. Voimme siis todeta, että tästä kolmen toimijan summasta on löydettävä tulevaisuudessa yhteistoiminnan avulla ratkaisut kitkaa aiheuttavaan vastakkainasetteluun. Kun tähän yhtälöön lisätään turvallisuuskysymysten kitka julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä, niin huomaan että hallinnolliselle tutkimukselle on todella tarvetta. Yhteistyön on muututtava konkreettiseksi teoksi epämääräisen vastakkainasettelun sijasta.

Yksi hyvä projekti Veikkausliigassa on SLO-toiminta. SLO-mallissa veloitetaan jokaisen kannattajaryhmän osallinen raportoimaan toiminnasta viranomaisille, kunhan vain informaation jakaminen on molemmin puolin samanlaista. Vaikka tämä ei välttämättä estä yksittäisten kannattajien tai viranomaisten väkivaltaisia tempauksia, niin se vähentää huomattavasti väärinymmärryksiä, ja väkivaltaisia tilanteita, jotka olisivat olleet paremmalla kommunikaatiolla vältettävissä.

Ilmiön tutkimista voi jatkaa monella eri tapaa, kuten esimerkiksi syventymällä SLO-malliin. Olen sitä mieltä, että ilmiötä on tutkittava poikkitieteellisesti mahdollisimman tarkasti, jotta ymmärrys esimerkiksi kannattajatoiminnasta lisääntyy. Esimerkiksi kannattajaryhmien hallinnollista asemaa on tärkeää tutkia, jos julkisen verorahoin tapahtuvan turvallisuussuunnittelun resursseja käytetään epävirallisten ja lukumäärältään pienien kannattajaryhmien tukahduttamiseen. Näin on mahdollista parantaa sekä jalkapallo-ottelun arvoa yleisötapahtumana, turvallisuutta yleisötapahtumissa, sekä yhteiskunnallista ymmärrystä kannattajaryhmien toimintaa kohtaan.

Tutkimusta tehdessäni tutustuin myös käsitteisiin crowd management ja event management. Ensin mainittu liittyy suurten joukkojen ja massatapahtumien johtamiseen. Jälkimmäinen liittyy tapahtumien ja yleisön johtamiseen. Crowd managementin ja event managementin käsitteitä ja toiminnallista ulottuvuutta urheiluseurajohtamisen näkökulmista olisi kiinnostavaa selvittää myöhemmässä tutkimuksessa. Tämä jatkotutkimus voisi olla osa yleistä urheilujohtamisen (sports

management) kansainvälistä ja kehittyvää tutkimusta. Palloliiton turvallisuusmääräykset ovat jo pitkään olleet tukipilarina sille, että seuroilla on omat velvollisuutensa hoitaa yleisötapahtuman järjestäminen turvallisesti. Turvallisuusmääräyksiensä sisällöllisestä puolesta vastaa Palloliitto.

Urheilun johtamiseen on kehittymässä tutkimusyhteisö ja aiheeseen liittyvä tutkimusperinne. Urheilun johtamisen tutkimuksessa on kuitenkin vielä yleistä, että tutkijat joutuvat käyttämään yleisiä organisaatiotutkimuksen ja johtamisen kirjallisuutta sekä teoreettista kehystä. Näin ollen urheilun toimintaympäristöön ominaiset sävyt voivat jäädä huomioimatta. (Edwards & Skinner 2009, 11.)

Organisaatiokäyttämisen tutkimuksessa on huomattu, että urheiluorganisaatioita on tarpeen tutkia lisää. Urheiluorganisaatioita tutkittaessa huomiota on kohdennettu urheiluseurojen ja niiden sidosryhmien eri toimijoiden johtamiseen liittyviin asioihin. Urheiluseuroissa johtamista on tutkittu valmentajien, seurajohtajien, seurojen palkattujen ja vapaaehtoistyöntekijöiden sekä urheilijoiden näkökulmista. Tuoreimmissakin urheilutoiminnan organisaatioita käsittelevissä tutkimuksissa todetaan, että urheiluorganisaatioita ei ole tutkittu niiden omista lähtökohdista käsin. Ei siis tieteellisesti tiedetä, miten urheilua johdetaan tai miksi sitä johdetaan (MacIntosh & Burton 2019, 11.)

Turvallisuusverkostojen kehittäminen luo hyödyllisiä tuloksia tulevaisuutta varten. Turvallisuusjohtaminen on kaiken keskiössä. Veikkausliigan ottelutapahtumien turvallisuusjohtaminen on ollut ennen kannattajaryhmien kasvamista epäammattimaista. Turvallisuushkien lisääntyessä johtajilta vaaditaan organisointikyky ottelutapahtumissa. Turvallisuudesta vastaavien on ymmärrettävä yhteistyön merkitykset ja mahdollisuudet, ja näin ollen johdettava verkostoja. On myös muistettava, että yhteistyö kannattajaryhmien kanssa on tärkeää. Turvallisuudesta vastaavat tahot ovat huomanneet, että verkostoitumalla ja yhteistyön avulla ottelutapahtumien turvallisuutta voidaan valvoa paremmin.

Kaikkien organisaatioiden on synnyttävä uutta. Peter Druckerin (2009, 57) mukaan organisaatioiden johtajien on jatkuvasti kehitettävä organisaation toimintaa uuden synnyttämiseksi. Johtajien tehtävä on myös ohjata organisaation oppimista. Käytössä olevaa tietoa on koko ajan hyödynnettävä, jotta organisaatio kehittyy ja pysyy hengissä. Lisäksi on kyettävä innovoimaan

jatkuvasti uutta toimintaa tai tuotoksia. Druckerin ajatus jatkuvasta oppimisesta ja organisaation kehittämisestä näyttää olevan osa Veikkausliigan ja Suomen Palloliiton johtamisnäkemystä.

LÄHTEET

Buzan, B., Wæver, O. & de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner.

Council of Europe Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Sports Events (2016). Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Drucker, Peter F. (2009). *The New Society of Organizations*. Teoksessa Drucker, Peter F. (2009). *Managing in a Time of Great Change*. Harvard Business Press.

Edwards, A. & Skinner, J. (2009). *Qualitative Research in Sport Management*.

Eskola, J. (1998). Pyöreän pallon eri kulmat. Jalkapallon maailma pelikentiltä pukukoppeihin, katsomoista johtokunnan kabinetteihin. Koala-Kustannus, Helsinki.

Giulianotti, R., Bonney, N. & Hepworth M. (1994). *Football, Violence and Social Identity*. Routledge, 11 New Fetter Lane, London UK.

Heinonen, J., Keinänen, A. & Paasonen J. (2013). *Turvallisuustutkimuksen tekeminen*. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2014). *Tutkimushaastattelu : teemahaastattelun teoria ja käytäntö* . Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Itani, S. & Tienari, J. (2020). *Huipulle uusin eväin: Urheilu ja johtaminen 2020-luvulla*. Helsinki: Otava

Johanson, J-E. (2016). Opintojakson *HALHAP01* -luentomateriaali. Tampereen Yliopisto.

Kettunen, J. (2015). *MASKULIINISTA KARNEVAALIA VAI TURVALLISUUTTA TUNNELMAN KUSTANNUKSELLA? Jalkapallokannattajien vastahegemoninen alakulttuuri*. Itä-Suomen yliopiston kirjasto.

Kokoontumislaki (530/1999). Annettu Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1999.

Niemelä, V. (2019). *Jalkapalloelämän alkeismuodot: Pyhä milanolaisten ultrakannattajien yhteisöllisyyttä uusintavana kategoriana*. Helsingin yliopisto.

MacIntosh, Eric W. & Burton, Laura J. (2019). *Organizational Behaviour in Sport Management*.

Marshall, C. & Rossman, G. (2006). *Designing qualitative research* (4. ed.). Thousand Oaks (Calif.): Sage.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2015). *Kehittämistyön menetelmät : uudenlaista osaamista liiketoimintaan* (3.-4. painos.). Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Paasonen, J. & Aaltonen, M. (2017). *Does Finland need an entry-ban system for football matches (and similar public events)? Examining the current state of regulation and security issues*. 2016 Macmillan Publishers Ltd. 0955-1662 Security Journal Vol. 30, 4, 1064–1079.

Paasonen, J. (2013). *Yleisötilaisuuksien turvallisuus*. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Palonen, U. (2010). *Turvallisuussympäristön muutos diskurssina : oikeus ja -sisäasioiden strategiat, järjestäytynyt rikollisuus ja poliisitoiminta* . Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.

Redhead, S. & McLaughlin, E. (1985). Soccer's style wars. *New Society*, 73 (1181), 225-228.

Tuomi, Jouni. (2007). *Tutki ja lue*. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Tammi.

Vuorinen, R. & Arceusz, R. (2013). *Veikkausliigan taloudellinen tilanne*. Vaasan ammattikorkeakoulu.

Sähköiset lähteet

HJK:n ja Kööpenhaminan kannattajat yhteenotossa – useita faneja putkaan. Mtvuutiset -internetsivu (2014) Saatavilla osoitteessa:

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/hjk-n-ja-fc-koopnhaminan-kannattajat-yhteenotossa-useita-faneja-putkaan/4562844#gs.z7dqbv> (vierailtu 27.4.2021)

Härkönen, R. (2018) Poliisi pyytännyt jo futisliigan ottelusiirtoja mellakoinnin vuoksi – "Jos ei auta, on mietittävä häirikköryhmien kieltämistä", Kaleva-lehden internetsivut 21.11.2018. Saatavilla osoitteessa:

<https://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/poliisi-pyytanyt-jo-futisliigan-ottelusiirtoja-mellakoinnin-vuoksi-jos-ei-auta-on-mietittava-hairikkoryhmien-kieltamista/810696/> (vierailtu 10.4.2020).

Nordling, J. (2019) *Pippurisumute sokaisi silmät – Palloliitolla riittää pohdittavaa*, Ilta-Sanomat 19.6.2019. Saatavilla osoitteessa: <https://www.is.fi/jalkapallo/art-2000006147467.html> (vierailtu 10.4.2020).

Poliisi ohjeisti Veikkausliigaa siirtämään Stadin derbyt arki-iltoihin – ”Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta tehty linjaus” Helsingin Sanomat (2017). Saatavilla osoitteessa: <https://www.hs.fi/urheilu/art-2000005052196.html> (vierailtu 26.4.2021).

Suomen Palloliitto ry:n turvallisuusmääräykset (2020). Saatavilla osoitteessa: <https://www.palloliitto.fi/palvelut/jalkapallon-saannot-maaraykset-ja-ohjeet/turvallisuusmaaraykset> (vierailtu 28.4.2020).

UEFA Supporter Liaison Officer Handbook English version (2011). Saatavilla osoitteessa: https://editorial.uefa.com/resources/01ff-0f84280a8aee-e3525baf90b0-1000/uefa_supporter_liaison_officer_handbook_2011_version.pdf (vierailtu 15.3.2021).

Yle Urheilu (2019a) Järjestyksenvalvojat eivät onnistuneet estämään Huuhkaja-fanien ryntäystä kentälle, linjauksena ettei voimakeinoja käytetä: "Käytännössä mahdotonta pysäyttää", Yle Urheilun internetsivut (2019). Saatavilla osoitteessa: <https://yle.fi/urheilu/3-11072792> (vierailtu 10.4.2020).

Yle Urheilu (2019b) Järjestyksenvalvojat käyttivät kovia keinoja Suomen Cupin finaalissa juhlinutta yleisöä kohtaan, Yle Urheilun internetsivut (2019). Saatavilla osoitteessa: <https://yle.fi/urheilu/3-10834089> (vierailtu 10.4.2020).

Haastattelut

Haavisto, J. HIFK Fotboll turvallisuuspäällikkö ja joukkueenjohtaja. Haastateltu huhtikuussa 2019.

Honkanen, J. Suomen Palloliiton turvallisuusmanageri. Haastateltu huhtikuussa 2019.

Nylund, V. Suomen maajoukkueen tapahtumamanageri ja maajoukkueen kannattajien Supporter Liaison Officer. Haastateltu huhtikuussa 2019.

Yksityisen turvallisuusalan toimija (Haastateltava 4). Haastateltu huhtikuussa 2019.

LIITTEET

LIITE 1

Haastattelurunko 1

Vastuualue ja tehtävät – mitä kaikkea jalkapallon turvallisuuteen liittyvää työhösi kuuluu?

Kuinka tärkeänä pidät kannattajien ja kannattajaryhmien roolia osana suomalaista jalkapalloilua? Onko tämä ristiriidassa turvallisuuden suhteen?

Ovatko kannattajaryhmien väliset ongelmat suuri turvallisuusuhka suomessa järjestettävissä otteluissa? Jos ovat niin millä tavoin?

Pyritäänkö Suomessa jalkapallo-otteluissa sijoittamaan kannattajaryhmiä tiettyihin katsomonosiin turvallisuuden takaamiseksi? Jos pyritään, niin millä periaatteilla?

Miten Suomessa on yleisesti onnistuttu jalkapallo-otteluiden turvallisuusjärjestelyissä? Voidaanko jotain parantaa?

Miten seurojen välinen yhteistyö on onnistunut Suomessa? Parantaako yhteistyö turvallisuutta?

Miten jalkapallotoimijoiden ja viranomaisten välinen yhteistyö toimii Suomessa?

Onko kansainvälisten jalkapallohuligaanien uhka Suomessa kasvanut? Onko tiedossa muita uhkia tai muutoksia turvallisuuden suhteen tulevaisuudessa?

Suomi allekirjoitti vuosi sitten jalkapallo-otteluiden turvallisuutta koskevan yleissopimuksen. Sopimus velvoittaa allekirjoittajamaat ryhtymään laajaan kansainväliseen yhteistyöhön väkivaltaisuuksien estämiseksi jalkapallo-otteluissa. Voiko tällä sopimuksella olla negatiivisia vaikutuksia esimerkiksi kannattajaryhmiin liittyen?

Poliisi taholta on esitetty ”häirikköryhmien” kieltämistä kokonaan jalkapallo-otteluissa. Voiko tämä luoda ongelmia?

LIITE 2

Haastattelurunko 2

Vastuualue ja tehtävät – mitä kaikkea jalkapallon turvallisuuteen liittyvää työhönne kuuluu?

Kuinka tärkeänä pidätte kannattajien ja kannattajaryhmien roolia osana suomalaista jalkapalloilua? Minkälaista on suomalaisten kannatustoiminta jalkapallon suhteen?

Miten Suomessa on yleisesti onnistuttu jalkapallo-otteluiden turvallisuusjärjestelyissä? Turvallisuus terminä on laaja, mutta tarkoitan turvallisuudella sekä rakenteellista että ns. kovaa turvallisuutta.

Luoko suomalaisten jalkapallokenttien rakenteellisuus haasteita ottelun järjestämisen suhteen? Jos luo, niin millaisia?

Miten seurojen ja Palloliiton välinen yhteistyö on onnistunut Suomessa turvallisuutta koskevissa asioissa? Mitä toimia Palloliiton ja seurojen välillä on?

Onko SLO-toiminta kehittynyt Suomessa viimeisten vuosien aikana? Miten SLO-toiminta edistää turvallisuutta?

Miten jalkapallotoimijoiden ja viranomaisten välinen yhteistyö toimii Suomessa?

Onko tiedossa uusia uhkia tai muutoksia jalkapallotapahtumien turvallisuuden suhteen tulevaisuudessa?

Suomi allekirjoitti vuosi sitten jalkapallo-otteluiden turvallisuutta koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen. Sopimus velvoittaa allekirjoittajamaat ryhtymään laajaan kansainväliseen yhteistyöhön väkivaltaisuuksien estämiseksi jalkapallo-otteluissa. Tuleeko tällä sopimuksella olemaan konkreettisia vaikutuksia esimerkiksi Palloliiton toimintaan?